

Povečanje napetosti na Bližnjem vzhodu

Dne 26. decembra 1968 sta napadla dva arabska terorista iz Libanona na atenskem letališču izraelsko potniško letalo z bombami in strojnicami; en potnik je bil mrtev, ena stewardesa ranjena.

Dne 27. decembra 1968 so pristali s helikopterjem na beirutskem letališču izraelski komandosi ter uničili po poročilih nekaterih časopisnih agentur 13 arabskih letal; smrtnih žrtev ni bilo.

Malo navrh so obsodili Združeni narodi Izrael zaradi tega napada. Po vsem svetu se je razširil val ogorčenja.

Postopek gotovo ni bil pravičen. S silo je težko odpraviti silo s sveta. Poleg tega je bil Libanon tista arabska država, ki se je najbolj trudila za mirne odnose z Izraelom. Predlanskim se kot edina arabska država ni vpletla v vojno proti judovskemu sosеду.

Po tej logiki je bilo torej izraelsko ravnanje zgrešeno, tem bolj, ker bodo dobile zdaj teroristične organizacije, kot n. pr. Al Fatah in druge še več vzrokov za napade na Izrael in ker jih bo ljudstvo še bolj podpiralo. Ti napadi bodo gotovo zahtevali smrtno žrtve. Teroristi pa se lahko zavedajo tega, da OZN ne bo ukrenila ničesar zaradi njihovih junaštev. Nadaljevali se bodo obmejni spopadi, bombni atentati, ki bodo uničili človeška življenja, ki bi zopet lahko povzročili kako večjo vojno, ali vsaj kako izraelsko akcijo proti oporiščem teroristov v arabskih državah.

Izraelski zunanji minister Aba Eban je pred kratkim izjavil, če bi Arabska liga trdila pri Združenih narodih, da Zemlja ni krogla, ampak ploskev, bi jo podprlo vsaj kakih 40 držav. Ta primer jasno pokaže vsoto zmedo v palači ob East Riverju v New Yorku.

Združeni narodi so na Bližnjem vzhodu odpovedali kot tudi že marsikje. Zastopniku OZN Gunnarju Jarringu tudi ni uspelo, da bi vsaj zmanjšal napetost. Napetosti tudi zaradi tega ne bo kmalu konec, ker prevladujejo pri Arabcih še vselej čustva pred razumom. Stalni obmejni spopadi in teroristična dejavnost, državna podpora tem podtalnim organizacijam pa pomagata v Izraelu samem tudi zagovornikom trde roke. Ti vejo prav dobro, da razumejo Arabci najbolje odgovor trde roke.

Napetost pa se tudi ne bo zmanjšala, ker jo Sovjetska zveza nujno potrebuje. Zato dobavlja orožje in vojaško opremo režimom v Siriji, Egiptu, Iraku, Alžiriji. Zato pošilja tja svoje vojaške inštruktorje. Zato podpira Arabce v nesmiselnem upanju, da bo ostala zadnja vojna zanje brez teritorialnih posledic. To bi jih pa zopet lahko opogumilo za kako nadaljnjo vojaško dejavnost proti Izraelu.

Nasser, Bumedien in drugi si tudi želijo teh nemirov, ker ljudstvo potrebuje ventilov za lastno nezadovoljstvo. Gospodarski položaj teh držav je namreč klavern. Tudi Husein, ki bi si srčno rad želel sporazuma z Izraelom, da bi vsaj rešil svojo državo, ne more drugače, ker je vezan na sklepe arabskih srečanj.

Teh težav in zapletljavost se bo moral zavedati tudi novi ameriški predsednik Nixon v odnosih do držav Bližnjega vzhoda.

Vsa ta vzvišena politika pa gre mimo Palestincev samih, ki so najbolj prizadeti. Oni si po večini ne želijo ne Jordanije ne Egipta, ampak lastno državo, kot so to pred več kot 20 leti sklenili Združeni narodi.

Pravega miru tam ne bo vse dotlej, dokler se ne usedejo skupaj za zeleno mizo Arabci in Izraelci in sklenejo mirovno pogodbo, ki bo zagotovila vsem državam življenjske pravice in napredek. Vesile tu lahko samo pomagajo.

ZDA terjajo odškodnino od Pariza

Pred nekaj tedni so Združene države Amerike pozvale Francijo, da bi s pogajanjimi uredili finančne probleme, ki so nastali v zvezi s prisilnim umikom združenih vojaških enot Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO) leta 1968 iz Francije. Kot je vladni predstavnik pretekli teden v Washingtonu sporočil, Pariz na to ameriško zahtevo do sedaj še ni odgovoril.

Združene države Amerike bodo pri prihodnjih pogajanjih predložile Franciji račun o vseh vojaških napravah in zgradbah, ki so jih Američani zgradili tam. K tem napravam spadajo: letališča, morska oporišča, naftovodi, skladišča, železniška nakladišča, administrativne zgradbe in šole. Kot poročajo iz Washingtona, so Združene države

Amerike investirale za gradnjo vseh teh naprav od leta 1959 do 1968 več kot 560 milijonov dolarjev, ali v našem denarju 14 milijard šilingov. Kakšno odškodnino bodo zahtevali od Francije, doslej še niso natančno ugotovili. Pariz do danes še vobče ni priznal nobenih obveznosti za ameriške izgube in stroške.

Razen Združenih držav Amerike je tudi NATO kot organizacija v Franciji investirala za vojaške naprave, preračunano v avstrijskih šilingih najmanj 14 milijard. Znotraj Organizacije atlantskega pakta, po vseh ameriške vladne predstavnika, sedaj še razpravljajo, ali bo NATO v prihodnosti zahtevala tudi odškodnino od Francije.

Vietkong ponovno do zob oborožen

Dotok orožja iz Severnega Vietnama — Ameriški general prerokuje ofenzivo

Če bi se razbila pariška pogajanja o Vietnamu, bi se Američani v Južnem Vietnamu znašli v težkem položaju, kajti medtem prihajajo tja iz Severnega Vietnama nove vojaške okrepitve in orožje. Severni Vietnam je namreč od začetka prekinitve bombnih napadov 1. novembra 1968 poslal Vietkongu na jug ogromne količine sovjetskega in kitajskega orožja, hkrati pa je izboljšal pota za pošiljanje in oskrbovanje osvobodilne fronte. Do tega zaključka je prišel posebni vojaški odbor, samih strokovnjakov, ki so k temu vprašanju izrazili svoja stališča.

Po mnenju generala F. Chapmana, poveljnika mornarice Združenih držav Amerike, pripravlja Vietkong v mesecu februarju ponovno ofenzivo v Južnem Vietnamu. Kot je general Chapman v ponedeljek izjavil v Tokiu, je ameriška vojska pripravljena na tako ofenzivo. Uspehe Vietkonga lani v istem razdobju je pripisati presečenju, ki ga je osvobodilna fronta pripravila, kar se letos ne bo več zgodilo, je dejal ameriški general.

Cabot Lodge v Parizu

Diplomatsko zavlačevanje otvoritve razširjene konference o Vietnamu v Parizu se je v ponedeljek nadaljevalo, ne da bi pri tem dosegli sporazum. V vrsti izjav je predstavnik severnovietnamske delegacije Nguyen Thanh Le dejal, da Hanoi odklanja vsak ameriški predlog, ki meri na to, da bi vietnamsko konferenco cepil na dva tabora.

Prva slovaška vlada zaprisežena

Vlado sestavljajo sami liberalni komunisti

Zaprisega prve vlade „Slovaške socialistične republike“, nove manifestacije v prid predsednika parlamenta Smrkovskega, nenehna kritika nasproti sovjetskemu zasedbenemu časopisu »Zpravy«, so bile značilnosti razvoja na Češkoslovaškem ob koncu preteklega tedna.

Slovaški vladni vodja je postal po pričakovanju Štefan Sadovsky, član prezidija izvršnega centralnega komiteja komunistične partije Češkoslovaške. V njegovi vladi, ki je sestavljena iz dveh namestnikov ministrskega predsednika in 16 ministrov, so izključno samo liberalni člani komunistične partije Slovaške. V zahodnih političnih krogih je vzbudilo posebno pozornost imenovanje generalmajorja Pepicha za notranjega ministra. Generalmajor Pepich je bil namreč prej vodja politične glavne uprave češkoslovaške armade.

Manifestacije za Smrkovskega

O novih manifestacijah v prid predsednika parlamenta Smrkovskega so poročali tudi trije praški časopisi. V resoluciji zahtevajo, naj bi bil novi predsednik zvezne

Novi ameriški vodja delegacije pri pariških mirovnih pogajanjih o Vietnamu se imenuje Henry Cabot Lodge. Predstavnik novoizvoljenega predsednika Združenih držav Amerike Nixona je v nedeljo izjavil, da je Cabot Lodge eden izmed najbolj sposobnih in izkušenih diplomatov v ministruvstvu za zunanje zadeve, ki bo zamenjal dosedanjega letčega veleposlanika in vodjo delegacije v Parizu Harrimana.

Sedaj 66-letni veleposlanik v Bonnu Cabot Lodge je bil od avgusta 1963 do junija 1964 in od avgusta 1965 do aprila 1967 ameriški veleposlanik v Saigonu.

Vlada v Saigonu je imenovanje Cabota Lodgeja za vodjo delegacije v Parizu z navdušenjem sprejela, kajti tam imajo tega izkušenega diplomata za »starega prijatelja« Južnega Vietnama. Njegovo imenovanje, tako pravijo v Saigonu, bo pomagalo »razčistiti ozračje«. Cabot Lodge velja kot osebni prijatelj južnovietnamskega podpredsednika Caoa Kyja.

skupščine — Čeh, v tem primeru Smrkovski. Resolucija je torej naperjena proti zahtevam vodje komunistične partije Slovaške dr. Husaku, ki se je zadnje tedne zavzemal za to, da bi zasedel to mesto Slovaka.

Iz Češkoslovaške pa prihajajo vesti, da je prebivalstvo zmerom bolj nezadovoljno s sovjetskim zasedbenim časopisom »Zpravy«. Po poročilih sindikalnega časopisa »Prace« prihaja v uredništvo lista na stotine pisem bralcev, v katerih zavzemajo ostra stališča proti, kot ga bralci imenujejo »nezakonitemu listu«.

Praški mladinski časopis »Mlada fronta« pa je te dni objavil številna pisma bralcev, v katerih zahtevajo umik vseh sovjetskih zasedbenih enot iz Češkoslovaške.

Velika letalska nesreča

V nedeljo se je dogodila v bližini Londona huda letalska nesreča, pri kateri je izgubilo življenje 50 oseb. Neko indijsko letalo s 54 potniki in 9-člansko posadko se je zaradi megle zaletelo v neko hišo in eksplodiralo.

KRATKE NOVICE

■ Začel se je sodni proces proti Sirhanu, mlademu Jordancu, ki je obtožen, da je 5. junija lani ubil sen. R. Kennedyja. Majhno sodno dvorano so spremenili v pravo trdnjavo, okna so zavarovali z jeklenimi ploščami. Pravijo, da bo sodna obravnava trajala najmanj dva meseca in da bodo zaslišali nad dvesto prič.

■ Plačo ameriškega predsednika Ricarda Nixona so v ponedeljek podvojili še preden je nastopil svojo službo. Od 20. januarja, po zaprisegi, bo Nixon zaslužil letno 200.000 dolarjev, to je dvakrat več kot njegovi predniki. Za davek pa se mu odtegne 50.000 dolarjev letno. Kot neobdaven je dohodek v višini 40.000 dolarjev, ki jih predsednik porabi za potovanje in družabne prireditve.

■ V ostrih spopadih, do katerih je v soboto, 4. januarja, prišlo med katoličani in protestanti v Londonderryju na Severnem Irskem, je bilo ranjenih 26 oseb, med njimi pet policajev. Približno 2000 katoličanov je tam pričakovalo več sto protestantov, ki so se zbrali v skupščini. Katoličani pravijo, da so glede na protestantsko večino diskriminirani, zato so organizirali pohod za državljanske pravice.

■ V središču Saigona je v ponedeljek priletela granata v avtomobil, s katerim se je peljal prosvetni minister Minh Tri. Minister in njegov osebni varuh sta bila težko ranjena, medtem ko je bil šofer takoj mrtev. Atentator, ki se je pripeljal z mopedom je zbežal. Minh Tri je nekaj ur kasneje umrl za hudimi poškodbami.

■ V Sovjetski zvezi so v nedeljo, 5. januarja, ob 7.25 po srednjeevropskem času izstrelili avtomatsko postajo »Venera 5«, ki naj bi sredi maja prodrla v ozračje istoimenskega planeta in tam »mehko« pristala. Postaja tehta brez zadnje stopnje nosilne rakete 1130 kilogramov, vanjo pa so vgradili več znanstvenih naprav kot v »Venero«, ki je oktobra 1967 »mehko« pristala na Veneri.

■ Sirsko visoko sodišče za državno varnost je v nedeljo izreklo razsodbe 73 ljudem, ki so jih obtožili, da so skušali septembra 1967 strmoglaviti sedanji režim. Med tistimi, ki so jih obsodili na dosmrtno prisilno delo, je tudi nekdanji ministrski predsednik Salah el Bitar, ki je pobegnil. 58 obtožencev je obsojenih na zaporne kazni od pol leta do 12 let.

■ Biafra je obsodila ameriško vlado, da pošilja zvezni nigerijski vladi orožje in jo diplomatsko podpira. Hkrati so v Biafri sporočili, da so letala Rdečega križa do konca decembra opravila 719 poletov v to deželo in pripeljala okoli 7 tisoč ton hrane, zdravil in druge pomoči. V teh akcijah so sodelovali: Švicarji, Švedi, Francozi, Američani, Nizozemci, Britanci, Norvežani in Španci.

Sovjetska zveza in Kurilski otoki

Predstavnik japonskega zunanjega ministrstva veleposlanik Naraichi Fujiyama je potrdil, da je sovjetski veleposlanik na Japonskem Trojanovski v pogovoru z japonskim zunanjim ministrom Aichijem označil vprašanje Kurilskega otočja za zaprto. Prav tako je japonski predstavnik potrdil, da je sovjetski veleposlanik opozoril, da bi nadaljnji japonski pritisk v tej smeri lahko poslabšal dobre japonsko-sovjetske odnose. Opozorila Trojanovskega pa najbrž niso prepričala tokijske vlade, za katero vprašanje Kurilov še nikakor ni rešeno.

Politični teden

Po svetu . . .

BODOCI TEAM RIHARDA NIXONA

Izvoljeni predsednik Združenih držav Amerike Richard Nixon je objavil seznam politikov, ki bodo v njegovi vladi. Dvanajstčlansko vlado sestavljajo v celoti republikanci in izključno samo belci.

Tako izgleda Nixonov kabinet: William Rogers (zunanj minister), Melvin Laird (obrambni minister), David Kennedy (finančni minister, ki pa ni v nobenem sorodstvu z družino umorjenih Kennedyjev), John Mitchell (pravosodni minister), Winton Blount (poštni minister), Walter Hickel (notranji minister) Clifford Hardin (kmetijski minister), Maurice Stans (minister za trgovino), George Schultz (minister za delo), Robert Finch (socialni minister), Georg Romy (gradbeni minister), John Volpe (prometni minister) in Robert Mayo (kot proračunski direktor, velja kot 13. minister, ki pa pravzaprav ne spada k pravemu kabinetu).

Richard Nixon je svojo vlado predstavil po televiziji iz hotela Shoreham v Washingtonu. Predsednik je opisal vsakega ministra posebej. Ko je govoril o svojih treh glavnih ministrih: Rogersu, Kennedyju in Lairdu, je dejal, da bodo ti trije njegovi glavni svetovalci v svetu narodne varnosti. Toda vsi člani vlade, je potem nadaljeval Nixon, so sposobni reševati zunanje in notranje probleme Združenih držav Amerike v prihodnjih štirih letih.

Politični opazovalci v ameriški prestolnici so Nixonovo vlado označili kot »skladno, izenačeno in zmerno«. V njej so štirje poslovni ljudje, en namestnik guvernerja in en član kongresa. V vladi pa ni demokratov, črncev, žensk in ne oseb pod 43 leti (srednja starost ministrov je 53 let).

Ob koncu televizijskega prenosa je novi ameriški predsednik še pohvalil sedanjega zunanjega ministra Deana Ruska ter druge člane sedanje Johnsonove vlade.

Nixon je tudi sporočil, da bo črnski župan glavnega mesta Walter Washington ostal na svojem mestu, v tej zadevi je že zavrnil proteste nekaterih južnjakov.

Pri sestavi svoje vlade je Nixon skrbno pazil, da ni vzel vanjo politikov skrajnih levic in desnic. V bistvu gre tu za vlado izvedencev. Odsotnost vidnih osebnosti priča, da hoče Nixon sam prevzeti glavne naloge. To velja zlasti za zunanje ministrstvo. Prav tako se bo Nixon močno posvetil vprašanjem rasnih in varnostnih problemov.

Opazovalci sodijo, da je s tem že jasno nakazana osebna vloga, ki jo bo Nixon prevzel v prihodnji vladi. To pa je v nasprotju z napovedmi, ki jih je dal pred volitvami. Tedaj je zatrjeval, da bo opustil metode preteklosti, in si izbral odgovorne ministre, ki bodo imeli široko svobodo delovanja na svojih področjih.

SOVJETSKA ZVEZA SOVRAZNIK STEVILKA 1

Francoska tiskovna agencija poroča iz Pekinga, da smatra današnja rdeča Kitajska — na podlagi informacij iz diplomatskih krogov v Pekingu — za svojega glavnega sovražnika v tem trenutku Sovjetsko zvezo. Zato ni izključeno, da se utegne Kitajska odločiti za bolj realistično politiko nasproti Zahodu, in to predvsem nasproti Združenim državam Amerike. To so sicer domneve, vendar precej utemeljene. Po izvolitvi predsednika Richarda Nixona je Kitajska poročevalska agencija presenetila zahodne diplomate s pozivom na naslov Združenih držav Amerike, naj se umaknejo iz predelov, ki jih zdaj zavzemajo njihove čete in naj posvetijo večjo pozornost Evropi. Pozornost je tudi vzbudila izjava glasnika kitajskega zunanjega ministrstva, s katero je napovedal 135. sestanek poslaništev Kitajske in Združenih držav Amerike v Varšavi. Te »avances« sodijo v diplomatskih krogih kot poskus, ki naj doseže diplomatsko zblizanje med komunistično Kitajsko in Zahodom.

IZPUSTITEV ČLANOV POSADKE AMERIŠKE LADJE »PUEBLO«

Po dolgih desetmesečnih pogajanjih so predstavniki severnokorejske vojske izročili na mostičku, ki deli Severno in Južno Ko-

rejo, 82 mornarjev posadke ladje »Pueblo«, ki so jo pred 11 meseci zadržali, ker je brodarila baje v zemeljskih vodah Severnokorejske republike. Predstavniki Združenih držav Amerike so za izpustitev članov posadke podpisali izjavo, v kateri so priznali, da se je »Pueblo« nahajala v teritorialnih vodah, kot je sicer izhajalo tudi iz priznanj, samega poveljnika ladje in drugih članov posadke.

Izjava, ki so jo podpisali predstavniki ameriške vlade, pa je bila samo ukana, kajti takoj po osvoboditvi posadke »Pueblo« sta najprej general Woodward, ki jo je podpisal, nato še zunanji minister Dean Rusk odločno zanikala vsebino izjave.

Woodward je iskreno priznal, da je podpisal izjavo, v kateri se Združene države Amerike oprostajo severnokorejski vladi, samo zato, da bi dosegel osvoboditev posadke »Pueblo«. Dean Rusk je prav tako zanikal veljavnost izjave in dejal, da je bila samo preteza.

Enako so se ravnali tudi monarji s »Puebla«, ki so takoj po osvoboditvi zanikali vse izjave, ki so jih podpisali in potrdili stališče zunanjega ministrstva. Seveda ni jasno, če so to storili, ker se boje obtožbe veleizdaje ali zato, ker so sami znali za ukano. Dejansko je res, kar je sam Dean Rusk izjavil na svoji tiskovni konferenci, da zgodovina diplomacije še ne pozna tako čudnega postopka, oziroma take zahrbtnosti in nečastne ukame.

Ladja »Pueblo« je vsekakor ostala kot vojni plen Severni Koreji.

ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV OBSODILA IZRAEL

Atentat dveh arabskih »komandosov«, članov tajne arabske organizacije »El Fatah«, na izraelsko potniško letalo v Atenah, pri katerem je izgubil življenje izraelski inženir, je že močno pokvaril ozračje, v katerem skuša predstavnik Organizacije združenih narodov Jarning doseči kompromis med Izraelci in Arabci.

Sledilo je povračilno bombardiranje civilnega letališča v Beirutu, med katerim so Izraelci uničili menda 13 libanonskih civilnih letal. Na pritožbo Libanona je Organizacija Združenih narodov ostro obsodila

Izrael, češ da je prekršil osnovne obveze, ki jih nalaga listina svetovne organizacije svojim članicam. Varnostni svet je poleg tega mnenja, da ima Libanon pravico do odškodnine za letala, ki so jih uničili Izraelci.

Izraelci so bombardirali libanonsko letališče, češ da Libanon dopušča, da se prištaši arabske tajne organizacije zbirajo in urijo na njegovem ozemlju. Splošno vlada v krogih Organizacije prepričanje, da so se Izraelci prenegliali, čeprav svetovna javnost obsoja prav tako atentat na potniško letalo v Atenah, v katerem so že bili pripravljeni potniki na odhod.

PREDLOG TIROLSKEGA DEŽELNEGA GLAVARJA ZA SPORAZUM Z ITALIJO

Kot je pred kratkim pisal dunajski list »Die Presse«, je deželni glavar Tirolske Eduard Wallnöfer za sporazum z Italijo predlagal sledeče:

1. skupno zgodovinsko delo, za katero je tirolska vlada pripravljena prispevati 50 tisoč šilingov;
2. ustanovitev skupnega odbora znanstvenikov in strokovnjakov za posamezne odseke, da proučijo odnose ter kulturno-gospodarsko in politično izmenjavo med obema državama;
3. sestanki novinarjev, literatov, agrarcev, graditeljev cest, čuvarjev prirodnih lepot in podobno obeh dežel;
4. povečanje vzajemnega podeljevanja štipendij in drugih pomoči študentom z vzajemnim priznanjem diplom;
5. razgovori o Južni Tirolski naj bi se vršili zunaj okvira vlad.

SESTANEK SVETA DEZELE TRENTINO — JUŽNA TIROLSKA

Zadnje dni decembra se je v Boznu sestala prvič novoizvoljeni svet dežele Trentino—Južne Tirolske, ki sestoji iz 52 deželnih svetovalcev, od katerih jih je 27 Italijanov in 25 Južnih Tirolcev nemškega jezika. Po statutu (pravilniku) se predsednik in podpredsednik deželnega sveta menjuje in mora biti izmenično predsednik odnosno podpredsednik Italijan ali Avstrijec. Tokrat so z 41 glasovi izvolili za predsednika skupščine odvetnika Berrorella, krščanskega demokrata, za podpredsednika pa dr. Dejaca poslanka južnotirolske ljudske stranke (SVP), ki si bosta izmenjala mesti po dveh letih.

Deželni svet je opravil še neke druge formalnosti in še ni pričel z razpravo o ustanovitvi deželnega odbora, ker se še zmerom vršijo pogajanja med krščanskimi demokrati in južnotirolsko ljudsko stranko, ki je sicer pripravljena sodelovati, vendar pa stavlja kot predpogoj, da se bo v okviru nove vlade lahko pričelo ponovno govoriti o znanem »paketu«.

Nixonova vlada od leve na desno: Kennedy (finance), Laird (obramba), podpredsednik Sirpo Agnew, predsednik Nixon, Volpe (promet), Mayo (kot 13. minister); Finch (socialni minister); druga vrsta: Rogers (zunanj minister), Blount (pošta), Mitchel (pravosodje), Stans (trgovina), Romy (gradbeništvo), Hardin (kmetijstvo), (Schultz (delo), Hickl (notranji minister).

Manjšine v evropskem mozaiku

Načelo 19. in tudi še 20. stoletja je bila tako imenovana nacionalna država, ki naj bi imela v svojih mejah samo en narod. Manjši narodi naj bi se asimilirali. Večinoma se je to dogajalo nasilno. Avstro-Ogrska monarhija, katere razpad smo praznovali lansko leto, se je razsula prav zaradi nacionalnega gledanja Nemcev in Ogrov, ki so se branili na vse kriplje dati drugim narodom enakopravnost.

Toda še danes doživljamo v Evropi, ki se vendar hoče združiti, dogodka, ki niso vredni človeka. V Evropi sta samo dve nacionalni državi, Portugalska in Islandija. Od vseh drugih držav jih je samo peščica, kjer imajo manjšine res popolno enakopravnost; so to skandinavske države in Švica.

Vzorni švicarski model nam je znan. Tam živijo štirje narodi, Nemci, Francozi, Italijani in Retoromani. Sicer smo brali in čuli proti koncu lanskega leta marsikaj o sporih v bernskem kantonu, kjer se borijo francosko govoreči Jurasijski za lasten kanton ali vsaj za avtonomijo v bernskem kantonu. Zaradi nemirov je poslala vlada tja vojaščino, kar pa je povzročilo zlasti v nemškem švicarskem tisku hudo negotovanje. Zaradi tega je vlada vojaščino tudi umak-

nila in začela reševati ta problem. Retoromane je državna oblast zavarovala z zakoni in jih rešila pred zatonom. In to ne glede na njihovo število.

Švedi na Finskem uživajo prav tako popolno enakopravnost. Na otokih Alands v Baltskem morju se smejo naseliti sploh samo pripadniki švedske manjšine. Švedi na finski celini imajo ugodnosti, ki so za nas neverjetne. Ta zavarovanost pa ne povzroča nobene zaprtosti in izolacije, nobenega narodnega boja, ampak utrjuje samo državno enotnost.

Nemci na južnem Danskem in Danci v Schleswigu v Nemčiji imajo pravice, ki jim zagotavljajo vsestranski narodni razvoj. Tam nobeden ni vprašal, koliko jih je.

Prebujanje narodne zavesti

V vseh drugih državah pa se morajo boriti manjšine za vsako najmanjšo pravico. Ureditev na papirju je dostikrat precej drugačna od dejanskega stanja. Ponekod doživljamo še danes zatiranje posameznih narodov. Vzemimo samo Baske in Katalonce v Španiji, Makedonce v Bolgariji in Grčiji, Romune, Ukrajince, Beloruse, Litvance, Letonce, Estonce, finske Karelijce in

druge v Sovjetski zvezi. Nekateri teh narodov nimajo niti najbolj osnovnih pravic.

Na splošno lahko z veseljem ugotovljamo, da se narodne manjšine v Evropi zadnje čase prebujajo, nekatere bolj, druge manj. Najbolj znan je trenutno primer Baskov v Španiji in Francoji. Pa tudi Šiptarji v Jugoslaviji se zdaj, ko ni več Rankovičeve oblasti, zavedajo vse močnejše lastnega narodnega dostojanstva. V Jugoslaviji pa se borijo tudi državni narodi, Slovenci, Hrvati in Makedonci za uveljavitev lastnih pravic proti srbski hegemoniji. Sicer pa lahko rečemo, da spada manjšinska ureditev v Jugoslaviji med najboljše v Evropi.

Dogodke na Češkoslovaškem moramo gledati tudi z vidika narodnega prebujanja. Nova federalna ureditev daje končno Slovakom iste pravice kot jih imajo Čehi; manjšinam pa so zagotovili pravice, ki jim omogočajo uspešen narodni razvoj.

Zanimiv je preporod keltskih narodov. Stoletja so se bojevali proti Angležem in Francozom. Odkar je postala Irka samostojna, se je vse bolj prebudilo narodno gibanje med Bretonci v Franciji ter Kelti v Veliki Britaniji, Valižani in Škoti.

Strpnost in spoštovanje naj gradita Evropo

Če se hoče Evropa zares združiti, potem bo najprej treba, da pripravijo pot posa-

mezne države. Treba bo končno uresničiti načelo enakopravnosti med narodi ne glede na njihovo število. Treba bo prenehati z vsakim postopanjem, ki pospešuje asimilacijo manjših narodov in narodnih manjšin. Da lahko živijo štirje različni narodi v slogi in enakopravnosti, nam dokazuje Švica. Tam ni narodnega hujskanja in iredentističnih gibanj, vsak je najprej Švicar.

Do take vzorne ureditve pa bo prišlo samo, tudi pri nas, če se bo uveljavila miselnost strpnosti, predvsem pa spoštovanja do pripadnikov drugega naroda, do njihovega jezika in njihovih običajev. Manjši narodi niso nobena ovira proti evropski združitvi, ampak samo obogatitev za Evropo. Državne in deželne oblasti naj se resno in iskreno potrudijo, da odpravijo vsako nestrpnost. To bo možno samo, če bodo dale narodnim manjšinam vse pravice, ki jim grejo že po naravnem zakonu in po deklaraciji o človeških pravicah.

Če prirejamo skupne prireditve, sestanke med Koroško, Julijsko Krajino in Slovenijo, če se trudimo za zblizanje med narodi in državami, če odpiramo meje, če govorimo o dobrih sošedskih odnosih in enakopravnosti, če hočemo graditi Evropo v duhu strpnosti in spoštovanja do drugega, potem začnimo s tem kar najboljše pri nas na Koroškem.

Jože Wakounig

Slovenska sodobna glasba v evropskem razvoju

Danes, po okoli šestdesetih letih že lahko bolj zanesljivo zasledujemo rast in specifično podobo slovenskega sodobnega glasbenega izraza.

Slovenska sodobna glasba nam ob takšnem pregledu razpade v dve polovici: 1. obdobje od začetka 20. stoletja do leta 1940 in 2. od leta 1945 do danes.

Prvo obdobje

V tem obdobju si je slovenska glasbena ustvarjalnost pričela zavestno iskati (kot tudi tedanja evropska glasba) svoj specifični izraz v okvirih umetniških stilov, ki so močno razburkali evropsko glasbo v prvih desetletjih 20. stoletja. Za evropsko glasbeno sodobnost vobče je enako značilen odklon od poznoromantičnih smeri kot tudi gradnja novih narodnih obeležij pri komponistih različnih narodnosti, ki so tako ali drugače stopili v izpovedni svet prevratniških zamisli sodobnih ideologov glasbe.

Sodobna češka, ruska, madžarska, španska in italijanska glasba ni toliko značilna po sodobni tehniki kot takšni, ki jo v novi, izvirnejši luči skladatelji odkrivajo evropski kulturi. Narodna glasba je v sodobnem razvoju bolj vsestransko doživela svoj drugi preporod.

Tudi slovenska glasba se je svojevrstno in s posebno duhovno dispozicijo za glasbeno umetnost kmalu priključila sodobnim tokovom v razvoju. Posebno močno pa šele tja od dvajsetih let 20. stoletja naprej. Glasbeni ekspresionizem je bila tista duhovna osnova, v kateri so slovenski ustvarjalci najprej in najbolj popolno našli sami sebe. Ta navezanost na ekspresionistični izraz je mentaliteti slovenskega glasbenega ustvarjanja prirojen in najbolj ustreza mehkeemu, zadržanemu in vase pogreznjenemu premišljevanju. Te značilnosti odlikujejo zlasti poznoromantika Antona Lajovića, še bolj pa notranje čustveno poglobljeni smeri Janika Ravnika in našega največjega simfonika Lucijo Marijo Škerjanca, ki je poleg impresionistične osnove močno vpletel v svoja dela tudi ekspresionistični izraz.

Tudi ostali naši vidni skladatelji sodobnih smeri, kot Matija Bravničar, Danilo Švara, Pavel Šivic in drugi so veliko zjemali iz ekspresionizma.

Iz ekspresionizma si je slovenska sodobna glasba počasi utirala pot v sodobnejše smeri. Ultraekspresionist Marij Kogoj je v svojem delu, predvsem v operi Črne maske, dosegel zadnji krčeviti vrh te glasbene smeri. Skladatelj Slavko Osterc, ki ga Slovenci prištevamo med resnične ideologe in propagandiste sodobne glasbe pri nas, je ubral drugače pota — smer glasbenega konstruktivizma, ki je v njegovem času prihajal vse bolj v ospredje. Pa vendar je tudi ta skladatelj v najlepših partiturah izpričal še vedno dovolj močno ekspresionistično težnjo, ki nas domačno ogreva.

Drugo obdobje

V povojnih letih se ni moglo sprva pojaviti nadaljevanje in navezovanje na ekstremnejše sodobne smeri, ki so bile že markantno začrtane nekaj let pred vojno. Vse popolnejše in zajetnejše informacije o sodobnih tokovih v evropski glasbi pa so že pričele tudi močnejše vdirati v zavest predvsem mlajših ustvarjalcev, ki so pričeli iskati svoje mesto v evropskem razvoju. Če si je slovenski avantgardni ansambel nadel ime Slavko Osterc, pomeni ta vsaj v splošnih obrisih nadaljevanje smeri, ki jo je ta skladatelj začel pri Slovencih najbolj radikalno. Seveda je to poimenovanje tudi zgolj precej pietetično, ker se sicer delovanje skladateljev pod imenom »Pro musica viva«, katerih glavni instrument je omenjeni ansambel, v ustvarjalnem delu le precej razlikuje od dela Slavka Osterca. Kot vse najekstremnejše sodobne smeri v glasbi je tudi slovenska vznikla kot odpor proti ustaljenemu in za nas Slovence še posebno značilnemu vztrajanju pri tradiciji, ki se nam dozdeva nedotakljiva. Skladateljska skupina Pro musica viva je svojo idejno usmerjenost našla že nekje v letih 1953—54, ko so mladi skladatelji ustanovili svoj klub komponistov na akademiji za glasbo v Ljubljani.

Avantgardna usmerjenost je vznikla že tam in dosegla svoj vrh v skupini Pro musica, ki si je nadel to ime po sugestiji dr. Dragotina Cvetka. V svoj idejni krog je

zbrala skladatelja Iva Petriča, Alojza Srebotnjaka, Milana Stibilja, Darjana Božiča in na začetku še nekaj drugih mlajših skladateljev. Skladateljsko delo je prav kmalu pokazalo lepe rezultate s samostojnim ustvarjalnim delom kot tudi s predstavljanjem avantgardnih del tujih skladateljev. Tako je ansambel Slavko Osterc, ki je pod vodstvom Iva Petriča postal znan doma in na tujem, prvi izvedel znano skladbo Hirošima Pendereckega kot tudi do zdaj pri nas neznane avantgardne skladatelje Henzeja, Ligettija in drugih. Z velikim uspehom je startal ansambel tudi na Varšavsko jesen kot enega od reprezentativnih centrov za sodobno glasbo v Evropi. Tudi domača produkcija sodobne glasbe na ta ansambel, ki ima že kar svoj domicil na radenskem festivalu, opatijski glasbeni tribuni in zagrebškem bienalu.

Veliko skladb te skupine je doseglo uspeh ne le doma, ampak je močno prodrlo tudi na tuje glasbeno tržišče: kantata Alojza Lebiča, Požgana trava, ki jo je z velikim uspehom predstavil Samo Hubad tudi v času muzikološkega kongresa, Meditacijo za

čelo in violo istega skladatelja, skladbo, ki jo je zagrebška glasbena mladina imela kar 40-krat na programu, pa Srebotnjakovi Mikrosongs, Petričeve Simfonične mutacije s prvo izvedbo na Japonskem ali pa Stibiljeva Skladja. Na pariškem bienalu mladih je doživel lep koncert za trobento Darjana Božiča, kot leta 1967 simfonija istega skladatelja. Dejavnost te skupine, ki si je zbrala svoj avditorij v Moderni galeriji, kaže na pomen te najnovejše struje v sodobni slovenski glasbi in reprezentiranje le-te.

Mladi skladateljski rod se kljub težavam pogumno ozira za evropskim razvojem in raven skladb in izvedb se temu že precej približujeta. Tudi pri najmlajših skladateljih opažamo srečno združitev razuma, intelekta in emocije, doživetja. Ta najekstremnejša slovenska glasba še nima velikega zaledja poslušalcev, brez katerih je vsaka trajnejša glasbena reprodukcija nemogoča. Glasba brez širokega kroga poslušalcev je nesmisel. Dela teh skladateljev, čeprav so trdno prepričani o idejni pravilnosti svojih hotenj, se še niso prav ujela v vrenje sodobnosti pri Slovencih.

Finžgarjeva hiša bo muzej

Akcija za ureditev Finžgarjeve hiše v Dolskih pri Žirovnici se nadaljuje. Avgustalani so kajžo, kjer se je pisatelj pred 98 leti rodil, odkupili od sedanjega lastnika. Letos poleti jo bodo začeli preurejati v muzej, ki naj bi ga odprli še pred koncem leta.

V načrtu je predvideno, da bodo spodnje prostore uredili v sodobnem stilu v galerijo. V njej bodo prikazali Finžgarjevo pisateljsko delo. V zgornjih prostorih pa bo etnografski muzej, kjer bodo skušali čim verneje podati njegovo ožje življenjsko okolje. Etnografski muzej v Ljubljani že ureja pisateljevo zapuščino in pripravlja zbirke.

V etnografsko ureditev bodo vključili tudi skedenj. Iz Most pri Žirovnici bodo

prenesli nazaj originalno leseno stolopje, ki je nekaj stalo na Finžgarjevi domačiji.

Kot pa sedaj ugotavljajo, bo treba pridobiti še nekaj zemlje okrog hiše. Treba je namreč računati na obisk tudi po sto in več ljudi hkrati. Zato bo treba primerno urediti prostor ob hiši, kjer si bodo obiskovalci lahko odpočili ter pripravili razgovor. Predavanje ali kaj podobnega.

Za hišo so odšteli 60.000 N dinarjev, to je skoraj ves denar, ki so ga doslej zbrali. Za ureditve bodo rabili blizu 100.000 dinarjev. Tako je sedaj na vrsti drugi del zbiralne akcije, ki bo moral biti še obsežnejši kot prvi.

Slovenski zavod v Rimu

(1. nadaljevanje)

Kaj delajo rimski zavodi in kakšno bo Slovenikovo poslanstvo?

1. Ena izmed glavnih nalog je nuditi možnost, da študentje obiskujejo papeške univerze in se spopolnjujejo v teološki in filozofski vedi, spoznajo Rim in se povežejo med seboj.

In kateri so njihovi sadovi: Statistika nam pove, da je veliko vodilnih cerkvenih osebnosti prišlo iz rimskih zavodov. Od sedanjih slovenskih škofov je bil rimski gojenec mariborski škof dr. Maksimilijan Držičnik in pa edini slovenski kardinal Missia.

2. Rimski zavod zagotavlja uradno prisotnost naroda v rimski cerkveni kuriji in ga predstavlja pri njenem vsakdanjem življenju. Med letom je več priljubljenosti, ko se smidejo narodni predstavniki pri raznih slavjih, katera nudijo lepo priliko za medsebojno spoznavanje in informacije. Teško pa je ceniti narod, ki ni navzoč in kaj lahko zaključijo, da ne obstoji. Večkrat se je zgodilo, da smo morali razlagati, kje je Slovenija in kako živimo. Italijani nas večkrat zamenjajo s Slovaki. Kuriji tega pač ni mogoče zameriti, saj do ustanovitve Slovenika v vsakoletnem obširnem letopisu Svetega sedeža slovenskega imena sploh ni bilo. Zato nas ni bilo na uradnih sprejemih ne na narodnih slavjih; celo na rednih cerkvenih prireditvah ali obredih Slovencev uradno ni bilo. Ko smo nesli prvič svečo sv. očetu za svečnico, nas sploh ni bilo na seznamu; prihodnje leto pa so drugi imeli za pravo čudo, ko je med drugimi zazvenelo tudi slovensko ime, in so povpraševali po podrobnostih. Poznali so nas le zgodovinarji.

Še huje je bilo, kadar so bila mednarodna zasedanja ali so delali načrte za svetovne kongrese. Slovencev ni bilo nikjer in zato se za nas niso zmenili. Ako pa so razpravljali o nas, je bilo to brez prisotnosti in so sklepali večinoma po tistem, kar so o nas drugi poročali. Kongregacija za semenišča je n. pr. pred leti izdala zgodovinski pregled vseh semenišč. O slovenskih je dal informacijo tuj prelat. Tako se je zgodilo, da je pri slovenskem semenišču naveden naslov v hrvaškem jeziku, med tem ko je knjiga v latinščini. Z ustanovitvijo in življe-

njem Slovenika se kaj takega ne bo več zgodilo.

3. Življenje rimskih zavodov logično vodi k zbiranju zgodovinskih podatkov o cerkvenem razvoju istega naroda. Vsak narod ima več ali manj polno zbirko cerkvene zgodovine, življenjepisov svojih rojakov, opis dogodkov, zadnje kroniko, da more osvetliti obiskovalcem svoje življenje. Včasih je treba pozabiti na boječnost in pokazati svojo kulturo in versko imetje drugim. V zadnjem svetovnem viharju so posamezni zavodi nabrali cele omare snovi, ki bo važna za bodoče zgodovinarje in so ga znali spretno uporabljati v svojo korist. Slovenci tega niso storili, kar bo za naše bodoče zgodovinarje velika vrzel. Nekateri zavodi so bili ustanovljeni ravno za časa silnih verskih težav. Nemški 1552, Angleški 1578, Litvanski 1948, Škotski 1600. Katoličani navedenih dežel so čutili, kakšno uteho bodo dobili v uri preizkušnje pri Petrovem nasledniku.

4. Zbor 50 ravnateljev narodnih zavodov, ki poznajo dobro domače razmere, nudi lepo priložnost za medsebojne informacije in razna posredovanja. Burokratska pot se večkrat silno vleče in zgublja v neskončnosti. Zato je boljše najti neposredne stike. Ako bi imeli Slovenik že pred 50 leti ali 100 leti, bi bilo danes naše ime bolj znano.

5. Rimski arhivi hranijo veliko število dokumentov, iz katerih zasije zgodovina narodov v novi luči. Te dokumente je treba zbrati, jih preštudirati in objavljati. V okviru rimskih zavodov cveti cerkveni zgodovinski študij rimskih arhivov. Slovenci ne moremo misliti na poseben zgodovinski inštitut v večnem mestu. Pač pa je gotovo, da je tudi še veliko naših dokumentov, ki jih še nihče ni poiskal in proučil. Kdo se bo podstopil dela? V New Yorku so začeli izdajati Studia Slovenica, ki so pokazala ameriškega svetu že precej strani naše narodne zgodovine. Romunski duhovnik objavlja periodično vse rimske dokumente, ki govorijo o Romuniji. V okviru Slovenika bo mogoče ustanoviti zgodovinski inštitut, ki bo prevzel to nalogo. V Rimu je trenutno 10 univerzitetnih profesorjev. Lepa moč, ki bi prav gotovo dala svoj delež, ako bi prišlo do organskega zgodovinskega inštituta v Rimu.

SLOVENC

doma in po svetu

»Ukana« Toneta Svetine v srbohrvaščini

Beograjska literarna zadruga „Sloboda“ bo v kratkem izdala prva dva dela vojne trilogije Toneta Svetine „Ukana“. Srbohrvaška izdaja tega romana bo izšla v petih delih (knjige bodo vezane v platno) in v nakladi več tisoč izvodov. Na ščitnem ovitku bo upodobljena znana pisateljeva skulptura iz granitnih drobcev „Stotnik Smrt“. Za izdajo Svetinove „Ukane“ se v zadnjem času resno zanimajo tudi v Zahodni Nemčiji ter na Poljskem, kjer čakajo, da bo izšel še zadnji del trilogije. Ta del bo izdala založba „Borec“, kakor je povedal pisatelj, čez leto dni.

Prevod Bevkovega »Razbojnika Saladina«

Švicarska založba Blankrenz-Verlag v Bernu je pravkar izdala v lepo natisnjeni knjigi, ki jo je opremil in ilustriral s številnimi risbami Hanns Langenberg, prevod znane povesti Franceta Bevka „Razbojnik Saladin“. V nemščini je ta spis slovenskega pisatelja dobil naslov „Der Räuber Saladin“ in šteje 120 strani. Povest je prevedla Else Byhan, ki je že s prejšnjimi prevodi pokazala prikopno zanimanje za slovensko literaturo in znanje našega jezika. Na ovitku te knjige so podatki o Francetu Bevku kot mladinskem pisatelju, o prevajalki pa je zapisano, da skuša s svojim delom zgraditi mostove med mladino raznih dežel.

Novice iz Argentine

Kadar umre kdo med Slovenci, tam daleč od doma, v tujini, je človeku hudo, še huje mu je, če umre mladostnik, mladostnica, deček ali deklica, ali celo otrok. In tak otrok je bil še Fajdigov Andrejček, star komaj šest let, pa je bil že vključen v živo slovensko skupnost v Argentini kot učenec prvega razreda Slovenske šole dr. Franceta Prešerna na Pristavi v Buenos Airesu. Prav zaradi tega je njegova smrt močno prizadela ne samo njegove starše, njegovega brata in sestrico, tudi ne samo sosesko, v kateri je živel, kjer so ga vsi poznali in imeli radi, ampak vobče vso slovensko skupnost. Fajdigov Andrejček je zbolel namreč za levkemijo; zdravniki so poskusili vse, da bi rešili dečka, a vse prizadevanje je bilo zaman.

Akcijski odbor za gradnjo Jakopičevega paviljona

Na nedavnem pogovoru o perečem položaju likovne umetnosti, ki ga je organiziralo Društvo slovenskih likovnih umetnikov, so med drugim predlagali — glede na to, da bo ob 100.letnici rojstva Riharda Jakopiča retrospektivna razstava njegovih del — da bi bilo treba takoj ustanoviti akcijski odbor, ki bi poskrbel za pospešitev začetka gradnje novega Jakopičevega paviljona, ki ga Ljubljana zelo pogreša.

Ako je Slovenik znak naše verske polnoletnosti v nekem bistveni element, ki dopolnjuje strukturo slovenskega katolicizma, bo obenem trajen spomenik naše vere.

Ob 1200-letnici pokristjanjenja bo pač vsak veren Slovenec pomislil, kakšna milost je zanj, da je bil rojen, da je živel in upa, da bo tudi zaključil svoje življenje v pravi veri. Milost, ki si jo le s težavo predstavljamo ter doumemo njeno vrednost. Kolikokrat nam je v težkih urah, morda v hipu obupa, razsvetlila življenjsko pot. Dosti, da se spomnimo pretekle vojne vihre ali dalje nazaj kmečkih uporov. Koliko solza je obrisala vera, koliko joka je potolažila Kristusova obljuba.

Spomenik našim duhovnikom, ki so znali brisati solze trpečim materam, tolažiti vdove in sirote, prižigati pogum fantom in možem. Kjer ni bilo več slovenskega duhovnika, je klonil tudi naš narod. Kjer pa je ostal, molil in delal naš duhovnik, tam se je ohranila tudi slovenska beseda. Naj bi slovenski zavod v Rimu še bolj poglobil Kristusovo besedo v dušah naših duhovnikov, s katerimi je živel in trpel, delal in tudi umiral naš narod — naj bi poglobil njihovo znanost in tesneje povezal s skalo resnice, da bi še v bodoče svetili, bodrili in ohranili slovenski narod pri življenju.

Od več strani prihajajo vznemirljive novice o rasti in boleznih našega narodnega telesa. Nekateri menijo, da so odkrili prve znake neozdravljive bolezni in se bojijo za njihov obstoj. Slovenik je znak zaupanja v bodočnost in nosilec idealov. Slovenski narod je večkrat padel na dolgi križevi poti, a je vedno tudi vstal. Slovenik naj bi bil spomenik današnje katoliške zavesti, ki se ne boji bodočnosti, ampak z zaupanjem gleda v prihodnja stoletja ter bi rada bodočim rodovom le olajšala življenjsko pot.

Ob robu povedano

»Heimattreu« — domovini zvest

Pravi čudež je, če človek ne bere vsaj enkrat tedensko v kakem časopisu besede, ki učinkuje kot magnet — »heimattreu« — domovini zvest ali »Heimattreu« — zvestoba domovini.

Končno bo vendar treba, da se malo bavimo s tem pojmom. Kdo je torej »heimattreu« — domovini zvest in kaj je to sploh?

V zgodovini smo se učili, da so zapustili Langobardi leta 568 po Kristusovem rojstvu Koroško ter da so se tam naselili Slovani, predniki nas, Slovencev. S tem letom se je baje končalo preseljevanje narodov.

Potemtakem smo mi Slovenci — vsaj zgodovina nas uči tako — na Koroškem nič manj kot 1401 (tisoč štiristo in eno) leto. Lepa doba za narod, ki ga menda ni. Kajti če bi — za nekatere kroge — zares obstajali, nas ne bi bilo treba ugotavljati. Ker pa smo tukaj že najmanj 1401 leto — gremo torej samozavestno in pogumno v 15. stoletje bivanja na Koroškem —, nas veže močna zgodovinska zavest. Koroške kneze so ustoličevali vse do leta 1414 po starem običaju v slovenskem jeziku, — kar pa skušajo nekateri krogi ovreči. Pred petimi leti smo praznovali na Gosposvetskem polju 550-letnico zadnjega ustoličevanja koroških knezov v slovenščini. Saj se tega dogodka spominjamo! Bilo je kar zanimivo.

Čemu vse to? Zato, ker hočemo mi, koroški Slovenci ohraniti našo domovino takšno, kot smo jo podedovali od prednikov — slovensko. Nočemo nikogar posiljevati; to nam tudi ne leži. Toda tudi sami ne bomo trpeli nasilja in narodnega pritiska; to nam prav tako ne leži! Hočemo služiti svoji slovenski domovini v deželi Koroški, ki je tudi domovina drugega, nemškogovorečega naroda. To od nas zahteva že zvestoba do naše domovine; — torej smo prav mi, zares domovini zvesti — »heimattreu«!

Božični milodari

Za Božič pač hodi nekdo po svetu, ki deli darove. To je taka šega in je tudi dobro. Božič je praznik miru in veselja. Zares eden izmed najlepših praznikov, če je mir in veselje.

Revsčina pri nas na južnem Koroškem, mora biti zares strašna; predvsem otroci — šolarji — morajo trpeti grozno lakoto. To se je namreč čulo že do Leobna in še dalje. Kajti prav od tam prihajajo vsako leto za Božič — oprostite, za Julfest — svojevrstni »kristkindlni« in delijo miloščino — pač ljubezen do bližnjega, najvišja zapoved — našim revnim, sestradanim južnokoroškim otrokom.

Če razni krogi mislijo, da smo lačni domovinske zvestobe, potem naj nehajo končno s tem, da za nas koroške Slovence stalno preprečujejo pravično ureditev, ki nam bo dala vsaj toliko, kot imajo južni Tirolci. Če pa mislijo, da smo lačni kruha in sladkarij, potem jim lahko zagotovimo, da smo na tem področju siti. Tudi oblečeni nismo slabo. Če res hočemo pregnati lakoto, naj žrtvujejo kaj iz svojih denarnic za lačne otroke v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki. Tam bodo napravili veselje in bodo tudi pomagali miru. Pri nas na Koroškem kurijo samo narodno nestrpnost in nemir v deželi, česar pa mi nočemo, ki hočemo služiti domovini in hočemo biti domovini zvesti.

Pri nas na Koroškem

Pogled za kulise Dunajske drsalne revije

Če izvabi Dunajska drsalna revija pri vsakoletnih nastopih okoli štiri milijonom obiskovalcem vzklrike, kot »aaah« in »oooh«, si le malokateri od teh predstavlja, koliko truda in znoja ter velikanskih stroškov je bilo potrebno, predno so postavili na ledeni oder tako pravljico revije.

Zato vas prosimo, da nam sledite za par minut v središče Dunajske drsalne revije.

Z več kot 500 kostumov prekaša ta revija vsako drugo te vrste. Več kot 200 oseb je zaposlenih pri šivanju teh kostumov. Za to je potrebno 10.000 metrov blaga (črpe crenylna, žameta, blaga s svetlikajočimi barvami, lasteksa, lureksa, platna, popelina, ripsa in tila), 2000 metrov podloge, 5000 metrov čipk, 6000 metrov modnega traku in bleščočega pramena, 2000 metrov naborka, 1500 metrov nojevih in marabujevih peres, 1500 m zaklepkov.

V kostumih je vdelano: 340 kilogramov žice in obročevine in okrasje v vrednosti 200.000 šilingov.

Klobuke izdeluje 6 oseb pet mesecev v akordu. Pri tem rabijo 6500 kosov peres,

180.000 kamenčkov, 3000 metrov žice, 2900 umetnih cvetic.

Ves material Dunajske drsalne revije je zložen v 173 kovčkih in zabojih ter tehta 25 ton; prevažajo ga iz kraja v kraj s šestimi tovornimi avtomobili, katerih dolžina meri 75 metrov.

Magična moč Dunajske drsalne revije pa je v ansamblu. A svetovno slavo ji prinašajo znani zvezdniki in zvezdnice. Da se da v tem oziru celo tukaj doseči še višja stopnja slave, priča nova letošnja revija z imenom »CONFETTI« Nobena druga drsalna revija si ne more privoščiti toliko vrhunskih drsalcev!

Seveda je sanjska dvojica pri drsalni reviji »Confetti« poklicni drsalec trikratni svetovni in štirikratni evropski prvak EMMERICH DANZER in srčkana dunajska mladenka INGRID WENDL, ki je bila še do nedavna pri ameriški reviji »Ice Capades«. Ingrid Wendl je vzela slovo od dolarjev, kajti hrepenenje po domu je bilo prehudo.

V Celovcu bo Dunajska drsalna revija gostovala od 6. do 16. februarja 1969 s čisto novim sporedom »C o n f e t t i«.

Slovo od dveh kulturnih delavcev

† France Nachbar, Jopov oče

Vse nas je pretresla prometna nesreča na cesti iz Pliberka v Dob, pri kateri je bil Jopov oče hudo poškodovan. Vendar smo imeli upanje, da bo spet ozdravel v bolnici v Celovcu. Prišlo pa je drugače, podlegel je hudim poškodbam. Hudo nam je bilo, ko smo slišali humške zvonove žalostno zvoniti rajnemu v slovo. Kot bi tožili za svojim očetom, saj je zbiral pred leti neumorno darove za njih nabavo. Kot predsednik nabavne odbora je obiskal vse hišne gospodarje bližnje in daljnje okolice in nabral potrebno vsoto za vse štiri zvonove. Višek njegove sreče je bil, ko je g. prelat Zechner — sorodnik rajnega — blagoslovil božje kli-carje in so ti zapeli svojo melodijo »Salve regina — pozdravljena, Kraljica«.

Rajni se je rodil pri Kropu v Vidri vesi leta 1902. V šoli je trpel zapostavljanje zaradi narodne zavednosti Kropove družine. Prav zaradi tega se je slovenstva še bolj oklenil, postal član Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva v Pliberku. Čez 10 let je opravljal tam službo knjižničarja. Vsako nedeljo je po prvi sveti maši pri Brezniku izposojal knjige. Veliko je tudi sam čital in si s tem pridobil odlično izobraženost. Pomagal je tudi pri igran in pevcih. Za petdeset let društvenega delovanja je rajni lani prejel »Drabosnjakovo priznanje«, odlikovanje, ki ga je bil pri-srčno vesel.

Rajni je bil vedno pripravljen bližnjemu pomagati. Napisal je svojim soobčanom na stotine vlog in prošenj na oblasti, posebno v zadnji vojni. Pomagal je manj večim prizipolnitvi davčnih izjav, za finančni urad. In to vse za bogplačaj. Tudi za občino je zapisoval in štel po vaseh zastoj.

Že s 17. letom je prevzel zastopstvo Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani in ga do plebiscita v zadovoljstvo vseh opravljal. Po glasovanju je ljubljansko zavarovanje prevzela Kälabrand. Mlademu zastopniku Nachbarju pa so pisali, da ga zaradi slovenske dejavnosti nočejo prevzeti v svojo službo. To ga je zagrenilo in je zato pozneje tako agilno razširil konkurenčno zavarovalnico Riunione in ji pridobil vse svoje nekdanje zavarovance. Pa tudi tam ga je nekdo očrnil, da so ga po desetih letih uspešnega dela odpustili. Prevzel je nato Graško zavarovalnico, jo razširil in spravil do ugleda. Na poslovni poti ga je doletela nezdoga.

Pred dobrimi 40 leti se je rajni priženil k Jopu v Čirkovče. Z ženo Jerico sta vzgojila močno družino. Rodilo se jima je 10 zdravih otrok, šest fantov in 4 dekleta, ki so že vse dobro poročene. Tudi fantje imajo vsi svoje poklice. Vendar bodo dobrega oče-

ta vsi zelo pogrešali. Pogrešalo ga bo tudi Slovensko prosvetno društvo v Pliberku, kakor tudi bližnja in daljnja okolica. Posebno pa naši izletniki, za katere je vsako leto organiziral več romanj s Sienčnikovim omnibusom v Slovenijo, Goriško ali Gradišansko.

Na njegovi zadnji poti ga je kljub ostremu mrazu 31. decembra 1968 spremlilo ogromno ljudi. Sprevod so vodili štirje duhovniki s prelatom Zechnerjem na čelu. V pridigi je g. prelat orisal zasluge pokojnika. Foltejevi pevci so zapeli na domu in ob odprtem grobu, v cerkvi pa zelo ganljivo domači cerkveni zbor. V imenu občine in prosvetnega društva se mu je zahvalil podžupan Mirko Kumer. Nato je domača zemlja zasula truplo blagega pokojnika.

Posnemajmo njegov zgled! Ostanimo Slovenci! — Zaostalim naše iskreno sožalje.

† Janez Randev, pd. Mežnar v Dobu

Janez Randev, pd. Mežnar v Dobu nas je zadnje dni v letu 1968 za vedno zapustil. Dne 30. decembra smo ga ob veliki udeležbi položili v Nonči vesi v družinski grob. Hvalil ga je mestni župnik kot do-brega kristjana, ki je zvesto oskrboval podružno cerkev sv. Boštjana v Dobu. Bil je tudi cerkveni ključar in član farnega odbora. V njegovi hiši so bili duhovniki vedno dobro sprejeti.

Že njegovi starši so bili globokoverni in so spoštovali duhovnike. Istotako njih otroci, sedaj že rajni sestri Julka in Mojcka, ter Urška, ki še živi kot oskrbnica pri župniku dr. Zeichnu v št. Rupertu pri Velikovcu. Julka je oskrbovala orglanje v Nonči vesi in pri Božjem grobu. Učila je mladino petja in kulturnega nastopanja in je vcepjala ljubezen do svoje narodnosti. Isto pot je hodil rajni Anzej. Kot mladenič je že deloval pri takratnem Slovenskem katoliškem izobraževalnem društvu v Pliberku. Bil je tam blagajnik. Udejstvoval se je na odru. Najbolj so mu uspele šaljive vloge, kot Kr-javelj, Urh in podobno. Redno je hodil k vaju, vedno peš. Naučil se je tudi maskiranja. Okusno je znal pripraviti igralce za nastope. Pomagal je tudi pri sosednjih društvih v Vogrčah in Zvabeku. Pa ne samo v kulturi, tudi v politiki je rajni bil zelo delaven. Pred vsakimi volitvami je obiskaval volivce in jih nagovarjal, da so volili slovensko, bodisi poslance ali pa občinske odbornike.

V življenju je rajni veliko trpel. Že 17-letni je moral v 1. svetovno vojno. Bil je tam ranjen. Komaj še živega so ga poslali domov s pohabljeno roko. Pozneje je doma zašel z drugo roko v slamoreznico. Od-

Naše prireditve

Farna mladina iz Šmihela priredi v nedeljo, dne 12. januarja 1969, pri Miklavžu v Bilčovsu ob 19.30 zvečer igro Joža Vombergarja

»VRNITEV«

Prijatelji lepih odrskih predstav so prisrčno vabljeni!

Farna mladina iz Žitare vesi priredi v nedeljo, 12. januarja 1969, ob pol treh popoldne pri Voglu v št. Primožu božični misterij

»HENRIK GOBAVI VITEZ«.

Ljubitelji odrske umetnosti so prisrčno vabljeni!

8. a razred bo nastopil v nedeljo, 12. januarja, ob pol treh (14.30) pri ILGU v KAZAZAH. Na prireditvi bodo peli, recitali, domače viže bodo igrali

»VESELI STUDENTJE«.

Prav prisrčno vabljeni!

rezalo mu jo je v zapestju. Rente pa mu niso hoteli pravično pripoznati. Zahtevali so, da naj odda posestvo, če hoče dobiti prispevek za postržnino.

Sedaj je rešen tmljenja. Odšel je po plačilo k Bogu. Mi mu bomo ohranili časten spomin. Njegovi ženi Doroteji, ki mu je lepo stregla in sinu Jakeju, ki stopa po stopinjah rajnega prosvetarja očeta, naše iskreno sožalje.

SELE

Veliko veselje je zavladalo pri p. d. Pipanu, ko sta v začetku decembra mladi gospodar Florijan Božič in njegova žena Iva dobila prvorojenca. Pri krstu je dobil očetovo ime. Nekaj dni pozneje se je pa v Zgornji Trklovi družini k trem bratcem pridružila mala sestrica Daniela.

Vseh novorojenčkov je bilo v preteklem letu 20, umrlo pa je 11 faranov. Vendar se prebivalstvo ni pomnožilo, ker se Selani tudi izseljujejo, kar cele družine. Borovlje s svojo industrijo so tisti magnet, ki vleče delavce, da si gradijo stanovanje bliže dela.

V decembru smo imeli dve prireditvi. Dne 8. decembra so naši študentje uprizorili igro »Pribežališče grešnikov«, nato so nastopili ljubki angelčki s petjem in rajanjem in nas pripravili na prihod Miklavža. Ta je bil radodaren in je pridne otroke obdaroval, kakor so njihovi starši želeli. Na Štefanovo smo se zopet množtevno zbrali v farni dvorani k predstavi časa zelo primerne tragedije »Vrnitev«. Igralci, ki smo jih pred leti večkrat videli na odru, so vnovič nastopili in pokazali, kaj znajo. Vsebinsko napeto igro so igralci podali tako naravno, da je občinstvo, tudi otroci pozorno sledilo dogajanju na odru in je v dvorani vladala tišina kakor malokdaj. Hvaležni smo igralcem za ta duhovni užitek!

Snega imamo dovolj. Naši športniki smučarji so ga veseli. V nedeljo, 29. decembra, je bila otvorena 250 metrov dolga žičnica na bregu nad Trklom. Ta bo zdaj smučarjem prihranjevala zamudno in utrudljivo hojo navkreber. Teren je za začetnike smučkega športa ugoden in žičnica jim bo dobro služila. Začetnik in lastnik te naprave je naš rojak Adolf Kelih, p. d. Meležnikov. Biva sicer že dokaj let v tujini, a svoje sel-ske domovine le ni pozabil.

HÜTTENBERG-JESENICE-BOROVLE

Železni rudnik v Hüttenbergu se bori za svoje obstoj. Jesenice potrebujejo cenene železne rude in Borovlje cenene surovega železa.

Medsebojna pomoč treh podjetij bo zagurala vsem trem nadaljnji obstoj.

Hüttenberg bo dobavil za Jesenice železno rudo, in sicer zaenkrat 20.000 ton letno. Avstrijska železnica je znižala za to rudo prevozne stroške, tako da bodo Jesenice dobivale to surovino po nižji ceni kakor iz Bosne. Jesenice pa bodo letno producirale 2000 ton surovega železa za Borovlje.

Ose za šport

- SMUČI FISCHER in KNEISSL
- PALICE ZA SMUČI
- SMUŠKE VEZI
- SANI ZA BOB
- SANKE
- ANORAKI
- SMUŠKE HLAČE

sedaj v veliki izbiri v

KAUFHOF - VELETRGOVINA

VALENTIN in ANGELA Blažej

PLIBERK — LIBUČE

tel. 04235-394 (noč. št. 302)

Srečanje županov v Ljubljani

Tri dežele, ena miselnost: evropska ideja

Spoznanje, da predstavlja medsebojno človeško razumevanje mestnih poglavarjev najboljše izhodišče za premagovanje sosedskih problemov, je botrovalo pri novoletnem srečanju županov mest Celovca, Gorice, Nove Gorice in Ljubljane, ki je bilo ob koncu preteklega decembra (27.) na magistratu v Ljubljani.

Ljubljanski župan, inž. Miha Košak je sprejel delegacije omenjenih mest. V svojem pozdravnem nagovoru je inž. Košak govoril o »odprtih mejah«, ki so bile še nedavno skoraj popolnoma zaprte, skoraj bi rekli, dežele so si stale nasproti v sovražnem razmerju. Danes pa so to meje, ki lahko služijo kot vzor drugim evropskim državam.

Celovski podžupan Walter Flucher, ki je zastopal odsotnega župana Hansa Ausserwinklerja in je bil na čelu 10-članske delegacije, v kateri je bil tudi magistratni direktor dr. Josef Platzer, je govoril o enakih komunalnih problemih Nove Gorice, Ljubljane in Celovca. V nadaljevanju svojih izjav je celovski podžupan dejal, da zahteva današnji čas iskanje novih življenjskih oblik, ki se naj zrcalijo v dobrem sosedskem sodelovanju.

V tej smeri je mnogo storil župan Ausser-

winkler, to priča podelitev evropske zastave kot viden znak njegovega dejanja in nehanja v prid miselnosti združene Evrope. Da pa bo bodoča celovška visoka šola, na kateri se bodo verjetno šolali tudi študentje iz sosednih držav in mest, delovala v tem duhu in v smislu sporazumevanja, se razume po sebi, je naglasil ob koncu podžupan Flucher.

Italijansko Gorico je zastopala sedemčlanska delegacija z županom Martinijem na čelu, medtem ko je slovensko Novo Gorico zastopala devetčlanska delegacija z županom Milanom Vižintinom. Župan Martino je naglasil, da se današnje državne meje ne dajo več primerjati z varljivim slikanim svetom, ki ga veselijo z velikanskimi višin fotografirajo.

Novogoriški župan Vižintin pa je govoril o manjšinskem problemu svojega mesta.

Umetniška poslastica za inozemske goste je bil ob koncu srečanja koncert (prirejen na čast obeh tujih mest) Slovenskega oktetta, ki je zapel nekaj izbranih pesmi iz Slovenije, Koroške in Furlanije, eno Schubertovo in eno črnsko duhovno pesem.

Domenili so se, da bo letos tako srečanje teh mest v Celovcu.

Avstrija troši več za znanstveno raziskovanje

Avstrijsko gospodarstvo je zadnja leta zelo povečalo izdatke za znanstveno raziskovanje. Leta 1966 je bilo za raziskovanje v podjetjih uporabljenih 950 milijonov šilingov, kar ustreza 0,36 odstotkov avstrijskega bruto nacionalnega produkta. Skupaj z izdatki države in visokih šol so v ta namen uporabili 0,6 odstotkov bruto nacionalnega produkta.

Kljub napredku, ki ga je Avstrija zabeležila v zadnjih letih, je mesto, ki ga zaveza v tem pogledu v mednarodni razvedelnici, zelo nizko. Že leta 1962 sta Švica in Švedska potrošili za znanstvena raziskovanja 1,7 odst. bruto nacionalnega produkta, Nizozemska pa 1,8 odst. in Belgija 1 odstotek.

Raziskovanja po naročilu znašajo le 1,68 odst. celotnih izdatkov za raziskovanje, čeprav pri nas v Avstriji prevladujejo mala in srednja podjetja. V tem pogledu ni tovrstno raziskovanje preseglo pomena, ki ga ima v drugih državah in ki le dopolnjuje notranje raziskovanje v podjetjih.

Avstrijska industrija in obrt sta se zavedeli pomena, ki ga imata raziskovanje in tehnični razvoj: 89 odst. zaposlenih v industriji dela v podjetjih, ki se ukvarjajo z raziskovanjem. V celotnem avstrijskem poprečju znaša delež malih podjetij približno 6 odst., srednjih 17. odst. in 70 odst. velikih podjetij. Mala podjetja so primorana najprej najti sebi primerne naloge, take pač, ki ne presežejo njihovih organizacijskih in finančnih možnosti. To pomeni, da so se taka podjetja skoraj popolnoma specializirala.

V gospodarskih vejah, ki se aktivno ukvarjajo z raziskovanjem, je vsako podjetje, ki hoče ostati konkurenčno, prisiljeno intenzivno posvečati se raziskovanju. Tudi zelo majhna podjetja igrajo v tem pogledu pomembno vlogo, zlasti v kemični, kovinski, strojni, jeklarski in železarski industriji. Toda tudi podjetja srednje velikosti v elektrotehnični industriji so v tem pogledu zabeležila precejšnje uspehe.

Pri nas na Koroškem

ST. VID V PODJUNI

Dne 22. decembra, na adventno kvatno nedeljo je predvajal č. g. Zaletel barvne slike iz Hongkonga. Zahvaljujemo se mu za obisk in ga vabimo, da nas kmalu zopet obišče.

Dne 2. decembra pa je bil pri fari pogreb Marije Damej, Damejeve matere v Nagelčah, ki nas je zapustila v starosti 87 let. Na domu se je poslovil od nje njen nečak g. Jožef Damej, kaplan v Pliberku, ki je daroval zanjo tudi mašo zadušnico.

Dne 21. decembra je bil zopet pri fari pogreb Martina Ražuna, pd. Jernejevega očeta na Horcah, ki je umrl v starosti 83 let.

Pevoči so se od obeh poslovili na domu in ob grobu s primernimi žalostinkami, gospod župnik pa se je od obeh poslovil s tolažilnim nagovorom. Rajnim želimo večni mir, žalujočim sorodnikom pa izražamo naše prisrčno sožalje.

IZ OKOLICE BOŽJEGA GROBA (Kulturne vesti)

Javno mnenje, četudi ni vselej popolnoma pravilno, nosi mnogo resnice v sebi. Če posameznik ali skupnost ne ve izhoda iz zamotane zadeve, vpraša druge za mnenje, tako npr. razpišejo ankete, izvedejo volitve in podobno.

Zlasti v kulturnih zadevah se razvije kritika, bodisi ugodna ali pa tudi ne. Na primer božična pesem »Sveta noč, blažena noč« je bila v začetku pri ljudeh z navdušenjem sprejeta in če bi jo hoteli prepovedati, bi to naletelo na oster odpor pri mnogih narodih.

Naj navedemo in povemo na videz čisto malenkostne, a zanimive primere ljudskega mnenja iz naše okolice.

Križi in druga sveta znamenja ob naših

sti stalo tako poškodovano. Nekega dne so prišli slikarji in »naslikali« (vsaj po našem mnenju) čudne spake. Ljudje so zmajevali z glavami in delali različne opazke. Letos pa je po zaslugi kulturnega referenta dobilo tudi to novo škodlasto (šintlasto) streho. Pokrila sta ga Martin Pavlak in Lipej iz Čirkovč. Ker je to ob prometni cesti, je šlo tod med kritjem mimo mnogo ljudi. Vsi so bili istega mnenja: »Prav in lepo, da ga pokrijete, a kdaj pa ga boste preslikali?« Tudi en način javnega mnenja.

PLIBERK

(Igra »Sneguljčica«.)

Pisatelj Pavel Golia je napisal mnogo otroških iger. Ena izmed teh je pravljica igra v osmih slikah »Sneguljčica«, ki so jo pred vojno v Ljubljani mnogo uprizorjali. Vsebina dela je prav gotovo vsem znana iz nemške pravljice »Schneewittchen«.

Navedeno Golijevo igro je uprizorila na Stefanovo naša farna mladina.

G. župnik je pred začetkom igre pozdravil v nabito polni dvorani občinstvo. Otroški zbor je zapel nekaj božičnih pesmi in tako vnesel v dvorano nastojenje tega časa. Tu je naš g. kaplan pokazal, da zna biti tudi dober pevovodja.

Že v prvi sliki smo opazili, da so oder prenovili, in sicer zelo posrečeno. Glavna vloga Sneguljčice je bila prepričljivo podana, prav tako tudi vloga kraljice. Režiser je spretno izbral Friceta in Fraceta, ki sta ti vlogi doživeto predstavljala. Živo nam je še v spominu slika »v gozdu«, ko bi moral lovec po ukazu kraljice umoriti Sneguljčico.

Ljudska igra: „IZPOD GOLICE“

Slovensko prosvetno društvo »Rož« nam je posredovalo novo ljudsko igro, ki je društvu v čast in v dokaz, da se zaveda svoje kulturne maloge.

Pisatelj Slavko Savinšek je napisal dve ljudski povesti, ki sta obe dramatisirani: »Grče« je dramatisiral Zdravko Novak v Clevelandu in so jih uprizorili na Koroškem v St. Janžu in v Vogrčah in so slednji z njimi gostovali v Šmihelu, Globasnici, Žvabeku, St. Vidu in na Reki pri St. Jakobu. Dramatizirano povest »Izpod Golice« pa so lani prvič uprizorili v Selah in sedaj drugič v St. Jakobu.

Snov za povest »Izpod Golice« je vzel pisatelj iz časa po prvi svetovni vojni, ko je bilo mnogo tihotapstva čez mejo med Avstrijo in Jugoslavijo. Iz Avstrije so tihotapili predvsem saharin, vžigalnike in kamenčke za vžigalnike, iz Jugoslavije pa predvsem tobak. Tihotapstvo samo je že po naravi napeta, nevarna in romantična zadeva, zato se omenja v mnogih naših ljudskih igrah, če pa je zvezano še z ljubeznijo, pa še bolj vžge.

Tihotapci so bili iz vasi pod Golico na obeh straneh, na oni strani iz Jesenic, Sv. Križa, na tej strani iz Breznice, St. Jakoba, Reke in Podgorij. Dejanje se vrši deloma na Golici, deloma pri Sv. Križu, eno pa v Ljubljani. Pisatelj je vzel za podlago resničen dogodek, ki ga je seveda po svoje razpletel, dramatisiral, spremenil pa je ime na oseb, hiš in krajev.

Zgodba se razplete predvsem ob lepi »planinski roži« Hribarjevi Cilki, ki je vžgala srce, kar dvema glavnima junakoma povesti: tihotapcu Kobentarjevemu Matevžu iz Breznice pri St. Jakobu in njegovemu največjemu nasprotniku: financarju Ivanu Žontarju. Cilka ljubi seveda le Matevža od tedaj, ko ga je rešila pred financarji. In ker je Ivan kljub vsem poskusom ne more pridobiti, se zato maščuje nad Cilko in Matevžem tako, da po krivem obdolži Matevža, da je na Golici ubil financarja. Matevž je zaprt, dokler Tilen ne izpove, da ga je on ubil in tudi umirajoči Ivan izpove Matevžovo nedolžnost. Dolgo preizkušena ljubezen je kronana s poroko.

Društvo se je lotilo igre kljub velikim težavam, ker zahteva igra toliko igralcev, toda predsednik Močnikov Mihej jo je z vso močjo in požrtvovalnostjo pripeljal do konca. Njemu se moramo najbolj zahvaliti za uspeh. Ker pa je bil tak »srotej«, mu je malo pomagal še drugi »podjunski srotej« g. Vinko Zaletel.

Cilka je bila izvrstna in naravna v vseh položajih: nadlegovana od vsiljivega Ivana, kot »planinska osa«, nežno ljubeča in skrbeča za Matevža, nesrečna in obupana in kot pogumna rešiteljica. Matevž, že po naravi močan in pogumen (Mirko v Miklovi Zali) tudi v igri pogumni vodja tihotapev,

Ker pa tega ne more storiti, jo pusti v gozdu samo, da zbeži. Utrujena Sneguljčica zaspila na posteljici iz mahu. Toda deklico močno zebe. Tedaj pridejo gozdne živali in jo grejejo s svojo telesno toploto.

Kraljica pa nas je prepričala, da je zmogla storiti za lepoto vse, celo umor je ne ovira. Kako zna biti hinavska, je pokazala v sliki »pri škratih«. Končno le zmaga do brota, kajti le ona zna tudi odpustiti.

Zvečer so igro ponovili v Vogrčah. Tudi tam so navdušili ljudi. Prav hvaležni smo vsem igralcem; velikim in malim. Ne smemo pa pozabiti tistih, ki jih na odru nismo videli, ki pa so bistveno pripomogli k uspehu te igre, tako npr. M. Hartmanovi z božičnim prizorom, zlasti pa g. kaplanu za njegove zamisli (ogledalo) in ves trud.

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 12. januarja: 07.00–07.30 Duhovni nagovor. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 13. januarja: 14.15–15.00 Informacije. — Žena, družina, dom. — 18.00–18.15 Za naše male poslušalce. — TOREK, 14. januarja: 14.15–15.00 Informacije. — Od tedna do tedna na Koroškem. — Športni mozaik. — SREDA, 15. januarja: 14.15–15.00 Informacije. — Pet minut za gospodarstvo. Iz ljudstva za ljudstvo (Pomenek z Artačem na Obirskem). — ČETRTEK, 16. januarja: 15.00–15.30 Informacije. — Slovenski pregovori, reki in prilike v novi obleki — 6. (Prof. M. Rus). — PETEK, 17. januarja: 14.15–15.00 Informacije. — Solistična ura (J. Falout — M. Lipovšek). — Kulturna panorama. — SOBOTA, 18. januarja: 09.00–10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

pa ves mehak ob Cilki. Financar Ivan, ki nosi v sebi ogenj strasti, pa tudi ogenj maščevalnosti, je trd kot skala. Zvest tovariš mu je Stanko, ki je bil zelo razgiban na odru. Gospodar Jernej Hribar (oče Serajnik v Miklovi Zali) je dobro podal gorenjskega kmeta, ki skriva pod robato, trdo skorjo dobro srce. Špela, Hribarjeva mati, je teden pred igro zbolela. Zato moramo posebej pohvaliti Štikrovo Milico, da je prevzela v zadnjem hipu vlogo, igro rešila in prav dobro pokazala skrbno mater. Posebno izvirno je podal Cilkinega strica Janeza naš stari znanec na odru, Tresoglav: besednik in komik Foltej, pokazal je tisto tako redko zvestobo, poštenost, pa tudi prisrčnost. Igro je zelo poživila in s smehom osolila klepetava Lona, kljub starosti živahna, zvitja prodajalka novic in saharina. Resni in dostojanstveni sodnik je dal s svojo malo, a važno vlogo svoj prispevek k igri. Prav tako advokat Rozman, ki je bil kljub poklicu ves domač v domačini in ganjen pri poroki. Mana je pokazala, da bo zmogla igralka in jo zlasti odlikuje jasna govorica. Pogovor med Trpinom in njo je bil kar dramatičen. Nastopili so še drugi tihotapci, med katerimi je bil zlasti važen po telesu močni, pa preveč lahkomišelnih Tilen, potem orožnik, ječar, fant Tine, dekleta in godci. Prav vsi so prispevali svoj del, da je igra lepo uspela. Malo je motilo, da so bili nekateri igralci premladi, pa se bodo še prej vključili v igralsko družino.

Pohvaliti je treba tudi nekaj, kar večkrat primanjkuje pri podeželskih igrah: dobro so znali vloge, da med igro ni bilo mučnih zastankov. Tudi maske so pravilno poudarile značaj vlog in okrepile igro.

Pred popoldansko in večerno predstavo je g. Vinko Zaletel posebej ob uvodu k igri povedal, da naj bo igra v spomin in poča-

Darujte za tiskovni sklad!

stitev rajnega Franca Rasingerja, pd. Kramerjevega Francija. On se je pred leti zanimal za to igro, jo hotel dobiti. On, ki je bil najboljši amaterski igralec, ki je toliko iger preigral, ki je toliko žrtvoval za kulturno življenje, pa ga nam je sredi dela smrt ugrabila, gotovo zasluži, da mu posvetimo igro, ki ima v središču Golico, v katere lesovih je on toliko let delal, okoli katere žive osebe iz igre in ki jo je on želel. Počastimo pa ga najbolj tako, da še naprej delamo, igramo, kulturno delamo, da se še naprej naša beseda ohranja in širi pri igri in v pesmi. Zato naj bo igra v njegov spomin, gledalcem v užitek in razvedrilo, mladini pa v vzpodbudo, da nadaljuje s prosvetno-kulturnim delom.

IZ VZGOJESLOVJA:

Če je mladostnik osamljen

Kot bomo videli iz naslednjih vrstic, je zgoraj omenjeni vzgojni članek zbudil pri naši študijajoči mladini precejšnjo pozornost, kar priča, da mladina z zanimanjem spremlja in z veseljem sprejema vse dobre in kvalitetne spise in sestavke v našem listu ter o njih tudi kritično diskutira. (Opomba uredništva).

Starejši skviti — rovarji — smo na našem sestanku razglabljali o članku iz „Našega tednika“ (štev. 45): „Če je mladostnik osamljen“. Mislimo, da je potrebno, da tudi mi mladostniki povemo svoje misli k temu članku:

Naraven in psihološki pojav je, da se mlad človek, ki se »zbujajo« iz otroške dobe, zoperstavlja svojim predstojnikom. To pa zato, ker prihaja vedno bolj do izraza njegova samozavest, po kateri hoče priti sam do spoznanja in ustvariti svet po svojem okusu. Slo po odkrivanju pospešuje tudi radovednost. Ker hoče mladostnik narediti v tej dobi vse sam, obstoji nevarnost, da se odtuji od staršev. To nezaupno razmerje lahko krepi tudi nezaupno razmerje v družini, ki otežkoči mladostniku povratek v domači krog.

Ko se mladostnik loči od staršev, je postavljen na lastne noge, brez opore, katera so mu bili prej starši, čuti se osamljenega. Razumljivo je, da išče sedaj oporo pri sovrstnikih. Starši naj teh stikov ne ovirajo.

Da se pa ohrani zaupno razmerje med mladim človekom in starši, je zlasti potreben razgovor. Namesto da starši zavrnejo mladostnikove želje z odločnimi »ne!« je po našem mnenju bolj primeren odgovor — »ja, ampak...« — S tem »ampak« mu predložijo svoje pomisleke in ga naredijo pozornega na nevarnosti, ki so s tem v zvezi, ter opozorijo, da si s slabim obnašanjem lahko zapravi privolitev za prihodnjic. Pri prekrških pa morajo imeti tudi starši razumevanje in upoštevati mladostnikovo nepremišljenost, na katero pa morajo biti tudi vedno pripravljene. Namesto kazni, je tu bolj na mestu razgovor, da dotični sam uvidi svoje napake in jih obžaluje. Seveda pa je staršem pridržano, da za njim poizvedujejo ali grejo z njim, če je primerno, saj so odgovorni zanj! Vendar naj poizvedujejo neopazno.

Resnica pa je največkrat ta, da se v vprašanju, kje in kako se dandanes srečuje mladina, bavi le časopisje in vzgojitelji, manj pa starši. Včasih sploh pojma nimajo o tem, ker da nimajo časa, da bi se zanimali, ali se sramujejo iti tja, kjer se srečava mladina, ali pa o tem nič ne vedo. Zaradi tega nastanejo razne predstave o ekskluzivnih partijah, določeni lokali dobijo napačen slab glas in pogosto se vsiljujejo fantaziji odraslih pri pojmu »mladina med seboj« predstave o mamilih in tajnih prostitucijah, kot se to čuje iz časopisov o hipijih in gamlerjih.

Posebno tega področja ne smemo posplošiti. Prav gotovo je resnica, kar pišejo časopisi

o kaznivih dejanjih nekaterih mladostnikov. Ne smemo pa trditi, da mladina noče delati, samo ker je nekaj gamlerjev tudi avstrijskega državljanstva. Takšne misli naj se takoj zavržejo. Na vsakem delovnem prostoru se lahko vsak prepriča, kaj mladina vse zmore. Zaradi nekaterih nespametnih študentov ne smemo označiti vse študente za ničvredne. Škoda je, da velja pri mladini kak vzor večkrat ne dalje kot dva meseca. To prinaša gotovo nesigurnost in privede do napačnih dejanj. Potreben za to bi bil zakon proti nesramni in umazani literaturi. Javna tajnost je, kje se dobijo gotovi časopisi in revije in nihče se nad tem ne spotika. Zakaj pesek v oči? Ker velja Avstrija za katoliško deželo? Ah kjel!

Podobno je pri ocenjevanju filmov, ki so mladini primerni. Tu se eden in isti film omeni v eni izmed zveznih dežel za mladino primeren od 16. leta naprej, v drugi pa je za mladino prepovedan. Mogoče mislijo s tem zadrževati mladino pred seksualnimi problemi. Statistike o nezakonskih porodih pa kažejo v zveznih deželah povsem drugačno sliko!

Vsi ti problemi tvorijo strnjen krog in se končajo mogoče v očitku, da odrasli mladino premalo resno vzamejo, je ne zaposlijo, kot bi bilo potrebno. Tu ne pomaga nobena »party« (družba), ker se zdi mladini preveč meščanska, ker je zanjo potrebna

večerna obleka. Za sestanek fantov in deklet je treba poiskati boljše okolje. To naj ne bo v mestu kakšna kletna dvorana, na podeželju pa ne vaška gostilna in zlasti ne semenj (žegnanje). V današnjem času primanjkuje primernih okvirov, kjer bi se navezali stiki med fanti in dekleti. Fantje večinoma uporabljajo drsališča, parke in kopališča, da se seznanijo z dekleti. Želeti bi bilo, da se ti stiki med fanti in dekleti vršijo v njihovih dvorinah pri plesu, filmskih in drugih predvajanjih. Tu bi lahko vpegljali tudi informacije o seksualnosti in jih na pravi način poučili. S tem bi izgubili tudi zloglasni filmi na interesu.

V naši moderni kulturi se je glede veljave nasproti prejšnji neindustrializirani dobi mnogo spremenilo. Ne moremo se zanašati na tradicijo (ker znanost, tehnika in industrija močno napredujejo), ampak se je treba večkrat hitro odločiti. Čakati, zakrivati, ohraniti, zadrževati so pojmi, ki v mnogih življenjskih situacijah niso več času primerni, kot so bili to pred leti.

Kot izhod so organizirali več mladinskih klubov, ki so se večinoma tudi obnesli. Toda tudi ti klubi so premalo upoštevali zadržanje današnje mladine in niso imeli dosti članov, ker mladina dostikrat odklanja politično navezanost.

Da pa pride sploh do zaupnega razmerja med starši (predstojniki) in mladino, je predvsem važno, da si ga predstojniki skušajo pridobiti pri mladini. Napačno je mišljenje, »če se bo moj sin izkazal, šele potem bo žel moje zaupanje!« Tudi s tem, da dovolijo mladostnikom poset plesa in drugo, si ne pridobijo pri mladih toliko zaupanja. Veliko prej se ustvari zaupno razmerje, če se skušajo starši ali predstojniki po kakem prekršku mladega človeka živeti v njegovo situacijo in ga razumeti, da sam uvidi svojo napako, ne pa, da ga kaznujejo.

Z Gallusom na Gradiščanskem

(5. nadaljevanje)

Vinska klet

Že ko smo se spravljali v avtobus, smo opazili: naših veselih Selanov ni nikjer, kar zmanjkali so. (Naj tu resnici na ljubo pripomnim, da so trije Selani stalno imeli v svoji sredi tudi eno pevko, gdč. Hildo iz Št. Janža. Saj razumete: drugače bi bili samo moški, tako so pa povsod mogli nastopati kot ljudje!)

Selanov torej ni bilo, ko smo odhajali. Pa nismo bili v skrbeh zanje. V vodi gotovo niso ostali — Selani nimajo radi vode! In res, ko smo prišli čez nekaj minut v Rust in se ustavili pred glavno šolo, se nam je že prismejal nasproti tenorist in

šofer Flori, češ: »Kar sem, kar sem! Ste že prav prišli!«

Vstopili smo skozi vhod na ozko dvorišče, ki ga je na eni strani omejevala stanovanjska hiša, v ozadju gospodarsko poslopje, na levi pa pritrlična stavba — vinska klet z dvema vhomoma. Vstopili smo pri prvem. Prišli smo v obokan podolgovat prostor: na sredi miza, ob stenah pa polica nad polico in na policah steklenica pri steklenici, raznih oblik in velikosti, vse polne zlate in rdeče kapljice. Res: vse nadvse vabljivo. Toda cene so odbijale; takoj smo ugotovili, da se v glavnem ujemajo s cenami v trgovinah. Naravnost pohujšali smo se

L. Ganghofer

30

Samostanski lovec

Volfrat je na krmi veslal in pogajal čoln tako krepko, da se je morala Hela skoro pri vsakem sunku loviti, da ne bi štrbunknila v vodo. Gospod Henrik jo je poklical k sebi; prišla je sicer, a se je brž spet splazila nazaj na kljun in tiho cvileč gledala proti obrežju. Z rahlim šumom je drčal enodebelnik po vodi. Nihče ni govoril. Vedno bolj se je bližal čoln nizkemu rtiču, kjer je stala samotorica. Nenadoma se je vzpela Hela pokonci, tresoč se, z iztegnjenim nosom.

»Kaj neki je psu?« je vprašal gospod Henrik. Komaj je bil izgovoril, je Hela v velikem loku pljusknila v vodo in začela hlastno plavati proti bregu. Ves razburjen je skočil Hajmo pokonci in pokazal z roko. »Gospod, poglejte, tam! Medved! Medved! Preplavati misli jezero!«

Za streljaj od brega so zagledali glavo roparske živali, podobno rjavemu štoru, ki ga nosi voda. Medved je bližajočega se psa že opazil; oklevajoč je plaval dalje, nato se je nenadoma obrnil in se skušal oteti na obrežje. Tuleč, hlastajoč in prhajoč vodo se je zapodil pes za njim.

»Gospod, gospod! Za njim moramo,« je zakričal Hajmo, »ali pa bomo ob dobrega psa!«

»Veslaj, Volfrat, veslaj!« je zaklical go-

spod Henrik z jasnim glasom, vtem ko je segel po strelci in si snel samostrel z rame.

Volfrat je začel veslati, da je škripal drog in medtem ko se je gospod Henrik pripravljaj na strel, je potegnil Hajmo, ne meneč se za svojo rano in slabost, bodež iz proštovega pasu. Klicanje je prodrlo tja do samotorice ob jezeru. Na bregu se je prikazal pater Dezert in ko je videl, kaj se dogaja, je zavpil proti samotorici: »Valti, Valti! Mojo gorjačo!«

Medved je došel že na plitvo, ko ga je Hela dotekla in napadla; zver je udarila in pes je izginil pod vodo.

»Veslaj, Volfrat, ali pa bo po Helil!« je viknil Hajmo.

Medtem si je pes že spet opomogel in je v brizgajoči vodi znova naskočil medveda.

»Streljajte, gospod, streljajte!«

Tetiva na samostrelu je zabrnela, toda čoln se je zibal in motil strel; strelca je medveda samo oprasnila po glavi in švistnila po vodni gladini. Tuleč se je pognala Hela še zadnjikrat v skok in se obesila medvedu na uho; na zadnjih nogah stoječ se je medved v šumeči vodi stresal, da je bingljajal pes okoli njega kakor živ, cepetajoč trakele.

»Po psu je, po psu!« je vpil Hajmo. Tedaj so omahnili vsi v čolnu. Enodebelnik je zadel ob štor, ležeč v vodi. Toda še omahujoč se je pognal lovec iz čolna.

»Hajmo! Hajmo! Mar si ob pamet!« je zakričal gospod Henrik; toda njegove roke niso utegnile več ujeti lovca. »Nazaj, Hajmo! Naj pogine pes! Nazaj! Nazaj!«

Hajmo ni čul; razburjenost in usmiljenje z zvesto živaljo sta ga glušila. S svetlim bo-

dežem v dvignjeni roki se je skozi pljuskačo vodo pognal proti medvedu. Toda preden ga je dosegel, se je bila žival že otrsela psa in ko je Hela zopet skočila vanj, je zverina udarila s šapo — in brez glasu, krvaveča kepa, je padel pes v vodo.

»Moja Hela!« je zakričal Hajmo s solzami v očeh in v plamteči razburjenosti skočil proti medvedu, ki je skušal zdaj splezati na breg. Hajmo ni slišal jeznege klicanja svojega gospoda, ni slišal svarečih besed patra Dezerta, ki je brez orožja tekkel med drevjem proti lovcu in prodimo kričal; pognal se je za bežečim medvedom, zasadil prste v njegov kosmati kožuh in porinil bodež v roparjevo lakotnico. Iz zevajoče rane je privrelo črevesje; zamolklo tuleč je medved hotel uteči, toda pečevje mu je zapiralo pot. Bliskovito se je obrnil in stopajoč si na črevesje, se postavil na noge ter napadel lovca.

V čolnu sta zavpila gospod Henrik in Volfrat, na suhem je zakričal pater Dezert, toda Hajmo je stal neustrašeno in ko je medved razprostrl šape, da bi ga objel, je lovec nastavljal bodež in sunil. Toda zaradi rane in boleznih oslabela roka je odpovedala, jeklo je spodrsnilo ob medvedovih rebrih — Hajmo je hotel odskočiti, toda žival ga je zgrabila, da se je opotekel in padel — bil je izgubljen. Preden je pa utegnil medved planiti nanj, je pritekel po vodi Volfrat in se oklenil z železnima rokama medveda od zadaj okoli vratu te ga začel daviti. Vendar kaj so pomenile tudi orjaške človeške moči proti divji sili te strašne, za svoje življenje se boreče zveri? Medved se je stresel in bil spet prost; obrnivši se proti nove-

pa nad neko buteljko z zlato etiketo, pa pregrešno ceno 96.— šil. (ste čisto prav brali: šest in devetdeset šilingov!) za borih 7/10 litra!

S steklenico v roki nas je sprejel mladi Laci-bači, kmalu za njim je prišel še oče. Ko smo si nekoliko omočili kljune, smo celo eno ali dve zapeli. To je zbudilo glasbeno žilico pri očetu: povabil nas je v klet, razkazal sode, dal nekaj za pokušnjo, potem pa vzel v roke neko piskalo in začel gosti. Vse je bilo zanimivo: stari možej sam, njegova piščal, pa tudi pesmi, ki jih je godel. O možu smo že doma zvedeli, da je splošno znan pod imenom Laci-bači: Laci pride od madžarskega imena László (= Ladislav), bači pa toliko kot po naše stric; dalje da je po rodu Madžar in menda celo akademsko izobražen, a da se je potlej rajši lotil vinogradništva in da njegova vina slovijo daleč naokoli, celo preko državnih meja. Njegovo glasbilo je bilo táko, da celo naš g. dirigent ni vedel, kam naj bi ga dal: pol klarinet pol oboa, a ne eno ne drugo. Sam je povedal, da ga je dobil od nekega znanca. Fantje da so s takim glasbilo nekoliko godli svojim izvoljenkam podoknice. Njemu da je nadvse ljub spomin na mlada leta. Tudi pesmi gode — tako je pravil —, kakor se jih spominja iz mladosti; zdaj poskočni čardaš, zdaj zopet otožno za-tegnjeno pastirsko pesem. In kako je godel! Samozavestno je stal na sodčku v kotu, da nas je imel vse pred seboj, potlej pa se priklinjajal sem, priklinjaj tja, pa se zopet zastrmel v daljavo, kot da razbira spomine iz daljne mladosti in jih obnavlja pred poslušalci. Ni čudno, da ga vabijo na poletne igre v bližnji Mörbisch, da nastopa s svojim piskalom kot izredni solist. Vsaj tako nam je zatrjevala naša gospodinja.

Čas je potekal. Se enkrat smo se oglasili v zgornjem prostoru. Nazadnje je vsak le hotel nekaj »tekočih« spominkov vzeti domov z Gradiščanskega in je tu bila le najboljša prilika, če že ne glede na ceno, pa vsaj na kakovost. Po kratkem predevanju smo se drug za drugim odločili — eden za eno steklenico (pa tisto toliko večjo), drugi za dve, kakšen tudi za več. Prazen vendar ne smeš priti domov.

Ko smo nekateri obloženi s steklenicami odhajali, smo opazili na dvorišču malo skupino: nekaj naših, na sredi pa Laci-bači v živem razgovoru z našo Ziljančico. Odnegli smo vsak svoje blago v avtobus in čakali ostale. Pa je minilo precej časa, da so vsi prišli, med zadnjimi razgreta in nasmejana Ziljančica. Kaj se je zgodilo? To, kar je že doma napovedala gospodinja: Laci-bači je hotel med našimi dekličmi dobiti sinu nevesto. Smeha potem vso pot ni bilo ne konca ne kraja.

(Dalje prihodnjič)

mu sovražniku, je udaril Volfrata po rami in zagrabivši ga z zobmi za prsi, je ovil krvave šape okoli njega, da je solar ves bled zaječal in mu je glava omahnila v zatilnik. Preden je utegnil Hajmo vstati, je privihral pater Dezert, pobral s tal bodež in ga zasadil do ročaja živali v srce; na dan je bruhal debel curek krvi — in medvedove šape so izpustile svojo žrtev.

Ko je gospod Henrik zdaj dosegel breg in je pritekel Valti z gorjačo, je bilo že vse končano. Hajmo je težko dihal in bil čisto bled, medved je ležal mrtev na tleh, Volfrat je bil omahnil na zemljo, grabil z rokama v prazno in blebetaje lovil besede.

Ves prestrašen je pohitel gospod Henrik k njemu. Pa ga je popadla takšna groza, ko je videl njegove prsi in ramena, da je za hip odlašal. Potem se je vrgel na kolena in ko si je dvigal Volfratovo glavo v naročje, je zaklical: »Valti! K samotorici in pozvoni, da prikličeš hlapce iz Jezerske vasi. In ti, Hajmo, ali bi še mogel veslati?«

»Bom moral, gospod,« je dejal Hajmo zamolklo.

»Popelji se tja v Senthernj. Pater Evzebij naj pride, prinese naj obveze — proštov glas se je pritažil do šepeta — in svetopopotnico.«

»Kako ti je, Volfrat?« je vprašal gospod Henrik.

Solar je hotel odgovoriti, a iz ust mu je bruhal kri, ječaje se je zleknil in omedlel.

»Bog ti bodi milostljiv!« je zašepetal prošt in ozri se k patru Dezertu nadaljeval: »Bojim se, da je mož izgubljen. Vendar moramo storiti, kar je v naši moči. Dit-

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O

B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

OŠPICE

F. Milčinski:

V naši družini imamo tri fantičke in jim je ime Gasper, Mihec in Boltežar. Najstarejši, Gasper, šteje osem let; najmlajši Boltežar še ne zna šteti niti sploh ne niti ne let, ima jih pa štiri; in slednjič Mihec, ta je, kar se tiče starosti, srednji med obema, in kar se tiče učenosti, pa vrstnik Boltežarjev.

Mlajša dva potemtakem še ne ločita svoje starosti. Tem boljše pa so vedele navihane ošpice, kako se pobiči vrsté po letih. In kakor se spodobi: najprej so se oglasile pri najstarejšem, pri Gasperju.

Izpreletela ga je vročina, zaskalele so ga oči. Po obrazu so se mu razpasle rdeče lise, in lotil se ga je kašelj; tako je bilo slišati, kakor da je pogoltnil majhnega kužka, ki mu zdaj laja globoko iz želodca: hov, hov, hov!

Mamica je zaskrbelo. Prišel je zdravnik s svetlim klobukom in črno palico. Pretrkal je Gasperju s prstom hrbet in nanj pritisnil uho, s srebrno žlico mu je segel v usta in bolniček je moral reči: a — in še enkrat in bolj glasno: a. Potem je dejal: »Si že priden. Nič ni hudega, ošpice imaš. Pa mi ostani pridno v postelji, da se ne prehladiš!«

Mamica je rekla: »Sinko, slišal si, ubogaj!« in mu je dala pomarančo.

»Da,« se je takoj oglašil Mihec. »Gasper ima pomarančo, jaz pa ne!«

»Da,« je odgovorila mamica, »Gasper ima ošpice, ti jih pa nimaš. Če jih misliš dobiti tudi vidva, ti, Mihec in Boltežar, dobita jih takoj, da bo opravljeno vse hkrati in jih ne boste pasli vsak zase, drug za drugim, šest dolgih tednov.«

No in se je res tako uredilo in drugi dan je tudi Mihec prejel pomarančo, kajti bil je tudi on lisast kakor starejši brat in je lajal: hov, hov, hov.

Je dejal Boltežar, najmlajši: »Mamica, meni tudi pomarančo, jaz imam tudi ošpice.«

»Nimaš jih,« ga je zavrnila mamica.

»Pa jih bom kmalu dobil,« je obljubil in nato sta mu bratca dala od svojih pomaranč vsak en krhelj.

Boltežar mali jima je bil hvaležen in jima je stregel, donašal igrače in knjige s podobnicami; in kadar sta kašljala, jima je iz proste volje in iz bratovske ljubezni pomagala in se je prijazno razleglo po sobi: hov — hov — hov, hovhohov, hovhohov.

Pa je skoraj tudi Boltežarju prišla noč, nemirna in polna vročine; in ko je drugo

jutro krmežljivo pogledal okoli sebe in bi se bil rad razjokal, kajti ni imel prijaznih občutkov, mu je mamica hitro čestitala:

»O, Boltežar, čestitam, ošpice imaš!« In mu je čestitka tako dobro delala, da je pozabil na jok tem laže, ko je zdaj slednjič dosegel tudi svojo pomarančo.

Zdaj so ležali vsi trije. Po tretjem dnevu pa se je zaporedoma vsakemu obračalo na boljše, lise so bledele, kašelj je ponehaval.

Zunaj je sijalo sonce. Gasperju se je mudilo najbolj. Rad bi bil vstal in šel nabirati cvetk, pa se je kremžil, ker so mu bratili.

KAREL SIROK:

Sveti trije kralji

L. S.:

Stara lokomotiva

Še danes stoji na slepem tiru. Čisto na koncu slepega tira. Stare luči so podobne velikim očem. Hrepeneče zro predse. Čakajo, da bi spet zagledale pred sabo brezkončni tir...

Pa vendar stari lokomotivi le ni dolgčas. Otroci so njeni stalni gostje. Včasih je vozil z njo strojevodja Jurij. Zdaj je postal strojevodja njegov desetletni sin Samo.

Nedelja je. Popoldne so otroci spet prišli. Posedli so kar za lokomotivo na deske, ki so jih položili čez tračnice. Samo je imel že dosti dela s strojem. Kurjač Mihec pa je pridno kuril.

»Gospod, ne razumem,« je zdrhtelo s patrovih ustnic.

»Saj si čul. Zalo dekline ni sestra tega moža. Ali veš zagotovo, da je tvoja hčerka delila usodo s svojo materjo?«

»Ne, gospod!« To ni bila več beseda, bil je krič.

»In ko te je ono dekle spravilo ob ves tvoj mir, ali ti ni nikdar segla v glavo misel, da nikoli ne more biti neka ženska tako podobna drugi, kakor utegne biti otrok svoji materi?«

Nemo in tretajoč je stal pater Dezert. Z obema rokama se je zgrabil za čelo in strmo uprl oči v proštove ustnice; nenadoma se je zgrudil na kolena in oklenivši se Volfratove roke je zavpil: »Daj mi mojega otroka! Mojega otroka!«

»Ditvald!« je zaklical prestrašen gospod Henrik, »ko je videl učinek svojih besed. »Kaj sem storil! Razburjenje mi je iztrgalo, kar bi morale moje ustnice zapirati kot plaho, dvomno slutnjo!«

Pater Dezert menda ni čul; kakor začaran je strmel v Volfratov obraz. »Gospod, že odpira oči!«

Pokrepčala sta onesvečenega moža z vodo. Volfrat se je kakor iskaje ozrl naokrog in bebljal: »Kje je... lovec? Ali se mu je kaj... zgodilo?«

»Nič, Volfrat! Rešil si mu življenje!« Težek vzdih se je utrgal z Volfratovih ust. »In... ali bo Bog sprejel to... za pokoro?«

»Da, da, Volfrat! Za dvojno bo odtehtalo v skodeli dobrih del!«

»Gospod!« je zajekal pater Dezert. »Pogledjte, kako drhtim in se bojim!«

Mamica je rekla: »Dokler teden dni ne preteče, mi ne smeš iz postelje. Kako lahko bi se prehladil, pa bi ti ostala bolezen na očeh ali ušesih ali na pljučih.«

Priskočil ji je na pomoč Mihec, bil je najbolj potrpežljiv od vseh treh:

»Veš, Gasperček, ob pomaranče boš, če vstaneš.«

Pa je Boltežar, najmlajši, navrgel svojo: »Če ne boš priden, nikoli več ne dobiš ošpic, kajne, mamica?«

Tolikemu prigovarjanju se je Gasper seveda vdal in čakal, da mu ošpice poteko, in ker je imel dovolj časa, si je izmislil lepo uganko; kdor je ni znal rešiti, je zapadel pomarančo:

»Rdeče ima lise, laja hov, hov in je pomaranče. — Kaj je to?«

Odgovor: »Ošpicel!«

Mi sveti kralji smo trije iz jutrne dežele, čez gore, pušče in vode so nesle nas kamele.

Velika zvezda vrh neba vso pot nas je vodila; čim hujša tema je bila, tem lepše je svetila.

In kar prinesli smo zlata in mire in kadila, prejela naša je Gospa, ki Dete je rodila.

Iskali smo ga, pa zaman med knezi, bogatini; naš Jezus je ugledal dan na slami pri živini.

s stroja. Potnice so se razbežale kot goske. Kurjač je podil Ivico čez travnik.

Vlak bo torej odpeljal še z večjo zamudo.

Samo ni čul vsega tega. Gluh je stikal po lokomotivi, jo popravljaj in čistil. Legel je na trebuh in privijal vijak, ki ga je že stokrat privil. Samo ga je malo prej odvil, da ga je sedaj zopet lahko privil. Bil je edini vijak, ki se mu je tako pustil. Končno je lahko zaklical prometniku.

»Lokomotiva je pripravljena za odhod!«

Pa je spet nastopila zapreka, da vlak ni mogel odpeljati. Ivica, ki se je medtem že vrnila, pač ni mogla molčati.

»Samol! Tvoje hlače! Glej, tvoje bele hlače!«

Samu se je zdelo, da ga je polila z mrzlo vodo. Na svoje bele hlače je bil res pozabil. Pogledal jih je. Velike črne lise so se mu rogale z beline. V preveliki zaverovanosti je čisto pozabil na vse okrog sebe, pozabil je nase, pozabil je na svoje bele hlače... Spomnil se je materinih besed. »Pazi, da jih ne umažeš. Tako težko perem sedaj, ko sem bolna!« In tudi oče mu je naročal: »Zaradi matere pazi nanje, Samol!« Kako težko so mu zdaj te besede legale na prsil. Počasi je stopil s stroja. Potniki so sočustvojoče zrl vanj...

Šele pozno zvečer je šel domov. Pri potoku si je skušal sprati lise, a jih je samo še bolj razmazal. Zdaj je odprl vrata. Pripravljen je na najhujše...

Oče je bral, mati šivala. Oba sta ga hkrati pogledala.

Dobro minuto so molčali vsi trije. V tisti kratki minuti pa se je veliko zgodilo.

Mati je prebrala v sinovih očeh vse bridke ure, ki jih je preživel tisto popoldne... Oče pa je bral z lis, s tistih črnih lis. Bral je svojo mladost...

Tiste čudovite minute Samo nikoli ni pozabil.

Prekinila jo je mati, ko je rekla:

»Na postelji leže druge hlače. Preobleci se, Samol!«

Pomoč

Stiriletni Hajnzek pripoveduje teti, da že pomaga očetu pri sekanju drv.

Teta: »Kaj boš ti pomagall Saj še sekire držati ne moreš!«

Hajnzek: »To ne, ampak, ko ata počijejo, jim pa jaz v roke pljunem.«

V trgovini

»Ali ruto lahko zamenjam, če ženi ne bo ugajala?«

»Lahko, kar prinesite jo nazaj!«

»Kolikokrat?«

»Iz ognja sem ga...« Hotel je govoriti dalje, toda kri mu je udušila glas.

»Volfrat! Volfrat!« je kričnil pater Dezert iz svojega izmučenega srca.

Gospod Henrik ga je prijel za roko. »Ditvald, glej, pater Evzebij prihaja s sveto popotnico!«

Pater Dezert si je z obema rokama zakril obraz in odstopil.

Velik čoln, ki so ga ravnali trije hlapci, je pristal ob bregu. Hajmo je stopil na suho, nosil je večno luč; samo ozrl se je na Volfrata in s solznimi očmi pogledal proč. Oče Evzebij, majhen, sključen starček je prinesel ciborij, ovit v pozlačen plašček. Spustil se je na kolena poleg Volfrata, ki je počival z glavo na proštovi roki.

Nihče ni govoril. Hlapci so razoglavili in s sklenjenimi rokami klečali v čolnu. Na gorskih vrhovih je ugašal zadnji odsev zahajajočega sonca. Velika tišina je objemala gozd in vodo.

Ko je oče Evzebij mrmraje začel moliti, je v šentjernejski samotorici zapel zvonček in njegovi utripajoči glasovi so se rahlo odbijali od vseh skalnih sten.

V pojemajoči zavesti je prejel Volfrat sveti zakrament in že zopet omedlel, preden se je dvignil oče Evzebij.

»Ditvald!« je rekel gospod Henrik. »Varuj Najsvetejšel!«

Z drhtečimi rokami je sprejel pater Dezert kelih, pritisnil ustnice na njegov rob in ga pokril s plaščkom.

Evzebij, duhovnik, se je prelevil v Evzebija zdravnika; storil je, kar je njegova zvedenost na takem kraju storiti pač mogla.

(Dalje prihodnjič)

valdi! Tu, vzemi mojo kapo in pojdi po vode!«

Pater Dezert je stekel k jezeru in se vrnil s polno kapo vode. Gospod Henrik je izmil solarju obraz in mu vliil vode v usta. Toda prešle so tesnobne minute, preden je Volfrat dihmil in odprl oči.

Tedaj se je od samotorice oglašil zvonček. Solarjev pogled je osteklenel, zajekal je: »Mar velja... to... meni?«

»Ne, ne, Volfrat, zvonček kliče samo hlapce na pomoč.«

»Pomoč?« Volfrat je odkimal. »Z me-noj... je pri kraju! Vse je zdrobljeno... tu notri.« Pritisnil je drhtečo pest na prvi in zajekal: »Moja Zefa... Jezus Marija... in moj otrok, otrok.«

»Ne skrbi! Kar tudi se zgodi, zastavljam ti svojo knežjo besedo, da ti ne bo trpela sile ne žena in ne otrok!«

Volfrat je tipal za proštovo roko. »Bog vam povrni, gospod!« Glas mu je pojemal, boril se je za vsako besedo: »In povejte... moji Zefi... naj Gitka... dekle... ni moja sestra...«

Pater Dezert je prebledel in z blodečimi očmi pogledal prošta.

»Govori, Volfrat, govori, govori!« je burno vzkliknil gospod Henrik.

Brez glasu so se zganile še enkrat solarjeve ustnice, potem se je zopet onesvestil.

»Volfrat! Volfrat!«

Na licu smrtnoranjenga moža se ni zdržnila nobena žilica.

»Ditvald! Ne sme umreti!« je zaklical gospod Henrik v brezupni grozi. »Ali pa umori še tebe!«

SPORTNE NOVICE

Dvoboj med Avstrijo in Francijo v alpinških disciplinah

Kot prve alpinske discipline v novem letu so bile na sporedu tekmovanja moških v Berchtesgaden in za ženske v Oberstaufen. Že drugi dan v novem letu nas je dvajsetletni Alfred Matt presenetil z vratolomno vožnjo v slalomu in s tem deklasiral celotno svetovno elito. Za Avstrijsko dvojno zmago je poskrbel Karl Schranz, ki so ga mnogi smatrali za staro šaro. Samo Francoz Rusell se je mogel vrniti v avstrijsko falango.

Manj uspešno za avstrijske tekmovalce je potekel veleslalom. Zmagal je Švicar Kurt Schmidar pred Francozom Jeanom Pierrrom Augerom. Na tretjem in četrtem mestu sta sledila Avstrijca Tritscher in Schranz. Za senzacijo dneva je enkrat več poskrbel Alfred Matt, ki je s štartno številko 37 zasedel izvrstno sedmo mesto.

Pri ženskah pa je bil najprej na sporedu veleslalom. Zmagala je Kiki Cutter, toda že na drugem sta sledili Avstrijki Pall in Gabl, ki sta dosegli isti čas. Skoraj bi ameriškim smučarkam uspela zmaga tudi v slalomu, če si ne bi Gabl po dveh izvrstnih tekih osvojila prvo mesto in s tem hkrati kombinacijo.

Iz Berchtesgadenu v Nemčiji so morali smučarji petnajstih držav takoj v Adelboden, kjer je bil v ponedeljek na sporedu veleslalom. Po dolgem času in prvič v novem letu se je Francozom posrečila zopet

zmaga, ki je prav izrazito izpadla. Za dvojno zmago Francozov sta poskrbela brata Augert. Prvo mesto je zasedel mlajši Jean Noel Augert, a naproti svojemu starejšemu bratu Jeanu Pierru Augertu je dosegel samo minimalno prednost. Ponovno se je izkazalo, da je veteran Karl Schranz naš najzanesljivejši tekmovalac. Zasedel je tretje mesto. Sledila sta mu Tritscher in Nennig. Prav posebno razveseljivo je deveto mesto mladega Davida Zwillinga in to kljub štartni številki 42, dočim so nas ostali Avstrijci razočarali.

Wirkola — veliki zmagovalec avstrijsko-nemške skakalne turneje

Norvežan Björn Wirkola je zmagovalec sedemnajste nemško-avstrijske skakalne turneje. Po uspehu v Obersdorfu je zmagal dvakratni svetovni prvak tudi v Garmisch-Partenkirchnu in Innsbrucku in si s tem brez ovire zagotovil kombinacijo. Na zadnjem od štirih tekmovanj je zmagal Čeh Raška, toda že na drugem mestu sledi špet Wirkola. Tudi njegov sodržavljan Lars Grini je bil tokrat v izvrstni formi in zasedel 3. mesto, kot najboljša država na tej turneji se je izkazala nepričakovano Češkoslovaška, ki je v kombinaciji zastopana med prvimi petimi mesti kar trikrat. Avstrijci so nas zelo razočarali, kajti najboljši Reinhold Bachler je v kombinaciji zasedel le deseto mesto.

Žene žive dalje in — razumneje

Uradne statistike kažejo, da žive ženske dalje kot moški. Še pred nekaj leti so za glavni vzrok temu večkrat navajali »managersko bolezen« moških, potem nasploh teža, nevarnejša in večkrat odgovornejša dela, s katerimi se ti ukvarjajo. Poleg napore pa so omenjali tudi »nesolidnejše« življenje moških, da več kadijo in popijejo več alkoholnih pijač kot ženske.

Trdili so, da je med ženskami manj primerov srčnega infarkta in drugih tegob zaradi tega, ker njihovo delo ni tako naporno in odgovorno.

■ **Ženske v resnici žive dalj kot moški.** Tako doživi na primer v evropskem povprečju 16 moških od 100 tisoč starost 90 let, od prav toliko žensk pa doseže starost 90 let kar 30 žena. V zahodni Evropi žive moški povprečno 65 let, ženske pa 71 let, torej je 6 let razlike. Ta razlika pa je pred dvema desetletjema dosegla komaj 4 leta. Življenjska doba ženske je povprečno za 10 odstotkov daljša kot pri moških. Nekateri znanstveniki trdijo, da se bo ta razlika večala še nekaj časa, ker se je povprečna življenjska doba od pretéklega stoletja pa do danes podaljšala za celih 20 let.

Novo raziskave pa so pokazale, da živijo ženske dalj skoraj pri vseh rasah in narodih, ne glede na geografski položaj, klimo, družbeno ureditev in stopnjo civilizacije. Čeprav se povprečno rodi več dečkov kot deklic, najdemo med mladino, godno za zakon, na vseh meridijanih več deklet kot fantov. Pri nas imamo npr. 6 odstotkov žena več kot moških. Tako stanje vlada tudi v deželah, ki že več desetletij ali še dalje niso občutile posledice vojne. Švica ima okrog 8 odst. žena več, čeprav ta država ni bila v vojni že več kot 100 let.

Vse to govori v prid novejšim ugotovitvam, da je v fiziološkem pogledu »močnejši spol« v mnogočem slabši. To velja tako za boleznijo ožilja kot tudi za mnoge druge nalezljive bolezni, kot na primer za tuberkulozo pa tudi za raka, ki je pogostejši pri moških. Tudi v koncentracijskih taboriščih v času vojne so ženske večkrat bolje prenašale vse tegobe.

■ Kljub močnejši telesni zgradbi je moški po dolžini življenjske dobe »pastorček« prirode. Kje je skrivnost daljšega življenja žensk, še niso povsem pojasnili. Največ mnenj se nanaša na raznolikost v strukturi žlez z notranjim izločanjem in njihovega delovanja. Kanadčan Hans Selye, ki se ukvarja z raziskavo hormonov, trdi, da žensko telo bolje reagira na vse premike, ki jih povzročajo infekcije, fizične in psihične poškodbe. Pri tem imajo po nje-

govem mnenju zelo veliko vlogo prav hormoni. Prirojena sposobnost žena, da prilagodijo organizem takšnim premikom, je po tej teoriji več kot pri moških.

V Združenih državah Severne Amerike so med drugim raziskovali tudi življenjsko dobo 40 tisoč katoliških redovnikov in redovnic, ki živijo skoraj v enakih razmerah, se podobno hranijo, njihova zdravniška kontrola je enaka, ne kadijo, ne pijejo in nimajo finančnih niti družinskih skrbi. Rezultati teh raziskav so pokazali, da žive redovnice za okrog 10 odstotkov dalje kot redovniki, kar je v istem sorazmerju kot pri drugih ameriških državljanih.

Kljub temu je res, da živi večina žena bolj zdravo in razumneje od svojih mož. Jedo, pijejo in kadijo zmerneje, tudi živčno napetost je pri njih povprečno manjša. Številni primeri dokazujejo, da živijo žene v zelo podobnih življenjskih razmerah dalje. Da bi dokazali prave vzroke tega pojava, so potrebne daljše raziskave. Številne dragocene ugotovitve so že zbrane, zato lahko upamo, da bomo tudi to skrivnost narave rešili v bližnji prihodnosti.

Avstrijska televizija

SOBOTA, 11. januarja: 12.55 Wengen: Tekmovanje v smuku — prenos — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Ropar Rumzeis — 16.40 Za mladino od 11. leta dalje — 17.05 Za družino: Kentucky Jonnes — 17.30 Na knjižni polici — 18.00 Tedenški magazin — 18.20 Trgovec Fridolin; lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Kulturne aktualnosti — 18.45 Reklama — 18.50 Lahko noč v soboto... pravi Heinz Conrads — 19.16 Pregled programa — 19.21 Reklama — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar dr. Huga Portischa — 20.00 Reklama — 20.06 Šport — 20.10 Reklama — 20.15 Čudež sv. Florijana — 21.45 Športni žurnal — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Naš nočni program: Eddie, trdi udarci in malopridneži; konec oddaje.

NEDELJA, 12. januarja: 9.55 Slalom za moške: Evrovizija iz Wengena (1. spust) — 11.55 Dalje: Slalom za moške (2. spust) — 15.40 Koncert Dunajskih filharmonikov — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Tičji tat — 16.40 Za mladino od 11. leta dalje; Flipper — 17.05 Film za té — 17.35 Stik — 17.55 Za družino: Filopat in Patafil — 18.00 Iz moje knjižnice: Jane Tilden bere iz del Juliane Kay — 18.25 Nenavadna žival, lahko noč oddaja za najmanjše — 18.30 Čisto navaden gospod (1): Obisk z Johannom Sklonko — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Športni pregled — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Poč hruško, film — 21.25 Maksimilijan I., filmski življenjepis — 22.05 Vroč četrtr ure — 22.20 Čas v sliki in konec oddaje.

PONEDELJEK, 13. januarja: 18.00 Zeleni svet: Dejstva, števila, perspektive (pogled v prihodnost) — 18.20 Čudna žival, lahko noč oddaja za najmanjše — 18.25 Podoba Avstrije — 18.45 Reklama — 18.50 Družina Feuerstein (24. nadaljevanje) — 19.16 Pregled programa — 19.21 Reklama — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Reklama — 20.06 Šport — 20.10 Reklama — 20.15 Šleparji proti šleparjem — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Športna panorama — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Posebno za vas: Krokar in lisica (1) in konec oddaje.

TOREK, 14. januarja: 18.00 Walter in Connie — 18.20 Nenavadna žival, lahko noč oddaja za najmanjše — 18.25 Kulturne aktualnosti — 18.45 Reklama — 18.50 Jörg Preda potuje okrog sveta (1) Vihar nad Marseillom — 19.16 Pregled programa — 19.21 Reklama — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Reklama — 20.06 Šport — 20.10 Reklama — 20.15 Kaj sem? Veselo ugibanje — 21.00 Gledališče in diskusija: Zamuda — 22.40 Čas v sliki in konec oddaje.

SREDA, 15. januarja: 10.00 Televizija v šoli: Gost pri Felixu Braunu — 10.30 Snovi kemije — 11.00 Ti in nobena druga — 12.50 Reklama — 12.55 Smuk za ženske. Prenos iz Schrunsa — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Patzi, snežni mož — 17.05 Za mladino od 11. leta dalje: Lassie — 17.30 Za mladino od 14. leta naprej: Kaj lahko postanem? Tapetnik — 18.00 Ivan in Helena — 18.20 Čudna žival, lahko noč oddaja za najmanjše — 18.25 Slika Avstrije — 18.45 Reklama — 18.50 Dragi stric Dill — 19.16 Pregled programa — 19.21 Reklama — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Reklama — 20.06 Šport — 20.10 Reklama — 20.15 Obzorja — 21.00 Priča ob tožbe, kriminalni film — 22.55 Čas v sliki — 23.05 Smučarsko tekmovanje in konec oddaje.

ČETRTEK, 16. januarja: 10.00 Televizija v šoli: Notranja misija — pomagajte! — 10.30 Več kot zlato in dragulji — 11.00 Avstralija — 11.30 Umetnost Donavske šole — 12.00 Lepota športnega gibanja — 12.50 Reklama — 12.55 Prvi in drugi spust v slalomu za ženske. Prenos iz Schrunsa — 18.00 Dobrodošli v Italiji — 18.20 Čudna žival, lahko noč oddaja za najmanjše — 18.25 Športni mozaik — 18.45 Reklama — 18.50 Policijsko poročilo — Dragnet (2) — 19.16 Pregled programa — 19.21 Reklama — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Reklama — 20.06 Šport — 20.10 Reklama — 20.15 Otroci padejo navzgor, komedija — 21.40 Čas v sliki — 21.50 Nočni studio: Literarni salon in konec oddaje.

Televizija Ljubljana

SOBOTA, 11. januarja: 12.55 Wengen: Tekmovanje v smuku — prenos — 17.45 Po domače z ansamblom Mihe Dovžana — 18.15 Mladinska igra — 19.15 Sprehod skozi čas — 19.45 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Vijavaja — 20.35 Zabavno glasbena oddaja — 21.35 Filmske burleske — 22.00 Sherlock Holmes — serijski film — 22.55 TV kažipot — 23.15 Poročila — 23.25 Smučarski teki v Bohinju — reportaža.

NEDELJA, 12. januarja: 9.00 Madžarski TV pregled — 9.25 Poročila — 9.30 Po domače z ansamblom Borisa Franka — 9.55 Wengen: Tekmovanja v slalomu — prenos — 11.00 Kmetijska oddaja — 11.45 Propagandna oddaja — 11.55 Wengen: Tekmovanje v slalomu — prenos — 13.00 Daktari — ponovitev filma — 13.50 TV kažipot (do 14.10) — 16.15 Saga o Forsytih — serijski film — 17.05 Novi ansambl — nove melodije — 18.15 Celovečerni film — 19.45 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Vijavaja — 20.35 Humoristična oddaja R. L. Djukiča — 21.35 Malo za šalo, malo zares — II. — 22.00 Športni pregled — 22.25 TVD.

PONEDELJEK, 13. januarja: 17.45 Pravljica — 18.00 Po Sloveniji — 18.25 Ekonomika in samo-

upravljanje — 18.50 Zabavna glasba — 19.20 Kulturna reportaža — 19.45 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Vijavaja — 20.35 TV drama — Glasbena oddaja — Zunanje politična kronika — Poročila.

TOREK, 14. januarja: 17.45 Risanka — 18.00 Kurir Greec — lutk. serija — 18.20 Obrežje — oddaja za italijansko narodno skupino — 18.40 Torkov večer z ljudskimi godci — 19.05 Poljudno znanstveni film — 19.35 Velike znamenitosti male dežele — 19.50 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Vijavaja — 20.35 Celovečerni film — Trije dueti in en solo — Poročila.

SREDA, 15. januarja: 17.00 Ringaraja — 17.45 Pisani trak — 18.00 sodobna prehrana — 18.30 Hokej Medveščak: Olimpija — prenos — 19.45 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Vijavaja — 20.35 Gledališki prenos — Razgledi po filmskem svetu — Poročila.

ČETRTEK, 16. januarja: 17.45 Tiktak — 18.00 Zapojte z nami: Bach in predklasi — 18.15 Po Sloveniji — 18.45 Zabavna glasba — 19.45 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Vijavaja — 20.35 Saga o Forsytih — 21.25 Kulturne diagonale — 22.10 Poročila.

Kmet in vrtnar v začetku januarja

Na travnikih

Brananje in gnojenje travnikov je važno opravilo, s katerim dvignemo pridelek sena. Brana očisti travnik raznih plevelov, mahov in lišajev ter odpre zemljo in tako omogoči dihanje korenin. To močno prija travni ruši. Za gnojenje travnikov uporabimo najrajši kompost ali dobro prepereli hlevski gnoj. Če teh gnojil nimamo, uporabimo umetna gnojila, katera zadelamo v zemljo z brano. Zelo prikladno gnojilo za travnike je Tomaževa žlindra, ki jo trosimo 4-6 stotov na hektar. Ugodno delovanje Tomaževe žlindre pospeši tudi apno, ki ga vsebuje to gnojilo.

Na njivi

Nadaljujemo pripravo zemlje za spomladansko setev. Zemljo obdelujemo samo, če je dovolj osušena. Žita gnojimo z dušičnimi gnojili v majhnih obrokih. Opravimo apnenje zakisanih zemljišč in peskanje težke zemlje. Popravljamo in čistimo odvaljalne jarke za odtok odvečne vode s parcel.

Sadno drevje

Pripravljamo jame za spomladansko saditev sadnega drevja. Podkopljemo gnojila, ki se težko topijo, gnoj, superfosfat in apneni cianamid. Če ni nevarnosti, da nastopi zmrzal, lahko obrezujemo hruške in oljke. Nadaljujemo s čiščenjem sadnih dreves.

Na vrtu

Nadaljujemo s pripravami za spomladansko setev. Sadimo česen in čebulo. Pripravimo tople grede.

Doma

Izkoristimo prosti čas za popravilne orodja in za strokovno izpopolnjevanje.

Podjunski trgovski center
Bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves - Eberndorf

Sedaj tudi **BARVNI TELEVIZORJI**

Podjunska trgovska družba
Bratje RUTAR in Co., Dobrla ves
Telefon 04236-281

Iščemo sposobnega
prodajalca avtomobilov:

FORD ESCORT
FORD CORTINA
FORD CAPRI

Ford SINTSCHNIG
SUDBAHNGURTEL 8, KLAGENFURT
TEL. 04222-85320

**HOTELSKA STREŽAJKA
DOBI SLUŽBO V RIMU**

Uprava hotelov »BLEDE« in »DANIJELA« išče takoj 1. strežnico z večletno sposobnostjo in znanjem tujih jezikov. Prednost imajo tiste, ki so končale hotelsko šolo. Ponudbe s točnim opisom delovnih dob in sliko poslati na: Vinko LEVSTIK, Hotel »BLEDE«, Via S. Croce in Gerusalemme 40, ROMA 00.